Raad voor
Strafrechtstoepassing
en Jeugdbescherming

4 september 2025

Problemen met de PIJ

Advies over de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel

Inhoud

Samenvatting **3**

Afkortingenlijst **8**

1 Inleiding **9**
1.1 Aanleiding 10
1.2 Vraagstelling 11
1.3 Afbakening 12
1.4 Werkwijze 13
1.5 Leeswijzer 13

2 De PIJ-maatregel in grote lijnen **14**
2.1 Juridische context 14
2.2 Plaats tenuitvoerlegging PIJ-maatregel 22
2.3 Cijfers 23
2.4 Jurisprudentie 24

3 Noodzakelijke verbeteringen **27**
3.1 Probleemanalyse 27
3.2 Landelijke toeleiding en financiering 31
3.3 Tijdig en passend hulpaanbod binnen en buiten 33
3.4 Kennis en expertise 42

4 Conclusies en aanbevelingen **45**
4.1 Conclusies 45
4.2 Aanbevelingen 47

Geraadpleegde stukken **49**
Literatuurlijst 49
Overige bronnen 52

Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen **54**

Samenvatting

De Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: de RSJ) heeft advies uitgebracht over mogelijke oplossingen voor de knelpunten die bestaan bij de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel (plaatsing in een inrichting voor jeugdigen). Gedurende dit adviestraject heeft de RSJ ook knelpunten met betrekking tot de instroom en de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel gesignaleerd. Deze zijn meegenomen in de aanbevelingen.

In het kader van dit advies zijn gesprekken gevoerd met 56 deskundigen, onder wie ook een aantal ervaringsdeskundigen, van 32 verschillende organisaties. Daarnaast zijn werkbezoeken gebracht aan een Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd (KVJJ) en een Justitiële Jeugdinrichting (JJI). Verder is er (literatuur)onderzoek gedaan naar de juridische context en knelpunten in de praktijk, en zijn jurisprudentie en recente cijfers geraadpleegd.

Al geruime tijd bestaan er in de praktijk grote zorgen over een kleine groep jeugdigen die tijdens en na de beëindiging van de PIJ-maatregel zeer moeilijk plaatsbaar is. Jaarlijks stromen circa vijftig jeugdigen uit de JJI's met een voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregel. Zij zijn doorgaans inmiddels ouder dan achttien jaar. Voor de gehele doelgroep geldt dat het vinden van een passende woonplek na uitstroom uit de JJI problematisch en daarmee zeer tijdrovend is. De jeugdigen met een PIJ-maatregel voor wie het in het bijzonder moeilijk is een vervolgplek te vinden, hebben vaak een complexe combinatie van problematiek, zoals psychiatrische problemen en agressie al dan niet in combinatie met lvb-problematiek of bijvoorbeeld een blijvend hoog risico op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierdoor betreft het veelal kwetsbare jeugdigen die mogelijk levenslang een combinatie van (intensieve) zorg en beveiliging nodig hebben. Hoewel deze laatste groep relatief klein is, zijn de maatschappelijke risico's groot wanneer voor hen geen passende vervolgplek wordt gevonden, mede gezien de hoge kans op recidive.

De in eerdere onderzoeken en jurisprudentie gesignaleerde knelpunten worden door de RSJ herkend. Deze hebben betrekking op de beschikbaarheid en toegankelijkheid van het woon- en hulpaanbod, bekendheid met en de beeldvorming over de forensische doelgroep, het proces van signaleren en verwijzen, en de gezamenlijke verantwoordelijkheid en doorzettingsmacht in het plaatsingsproces. De RSJ is verontrust dat er aan de aanbevelingen uit eerdere onderzoeken om deze knelpunten weg te nemen nog steeds geen vervolg is gegeven. De RSJ concludeert dat de huidige tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel in de JJI niet in het belang is van de jeugdige en de samenleving, ondanks alle inspanningen van jeugdigen en direct betrokkenen.

Noodzakelijke verbeteringen

De RSJ constateert dat de PIJ-maatregel niet functioneert zoals die zou moeten. Gezien de grote zorgen die de RSJ heeft over de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel en om de geconstateerde knelpunten te kunnen wegnemen, is het noodzakelijk dat op zeer korte termijn een aantal verbeteringen wordt doorgevoerd in de huidige tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel. Met 'zeer korte termijn' bedoelt de RSJ dat in 2026 gestart moet worden met de implementatie van de aanbevelingen in de praktijk en dat deze implementatie in 2028 volledig moet zijn afgerond. Voor wat betreft enkele aanbevelingen, zoals het ontwikkelen van kleinschalige behandelvoorzieningen, begrijpt de RSJ dat volledige implementatie in 2028 niet haalbaar is. Dat neemt niet weg dat implementatie daarvan in ieder geval in 2026 gang gezet moet zijn.

Landelijke toeleiding en financiering

De RSJ concludeert dat veel knelpunten in de door- en uitstroom uit de PIJ-maatregel samenhangen met de manier waarop het stelsel momenteel is georganiseerd. De toeleiding naar passende zorg en begeleiding na een PIJ-maatregel verloopt momenteel gefragmenteerd en zonder structurele doorzettingsmacht. Jeugdigen vallen na afloop van de PIJ-maatregel voor het ontvangen van zorg onder de Jeugdwet, of bijvoorbeeld de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo) of de Wet langdurige zorg (Wlz). Met name jeugdhulp is vaak niet passend bij hun leeftijd en achtergrond. De spreiding van deze doelgroep over het land maakt het voor gemeenten bovendien onaantrekkelijk om specialistische jeugdhulp in te kopen en in kleinere gemeenten ontbreekt expertise op dit terrein. De RSJ adviseert daarom om een landelijk loket met doorzettingsmacht op te richten onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid. Ook wordt aanbevolen om landelijke financiering van de zorg en begeleiding voor deze doelgroep te organiseren, om zo structurele beschikbaarheid en continuïteit van het hulpaanbod te waarborgen.

1. Richt een landelijk loket met doorzettingsmacht op, onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid, voor de inkoop van en toeleiding naar passende zorg en begeleiding.

2. Organiseer landelijke financiering van passend zorg- en woonaanbod voor jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel.

Tijdig en passend hulpaanbod binnen en buiten de JJI

Een aantal andere knelpunten hangt samen met de manier waarop de PIJ-maatregel wordt uitgevoerd. In de JJI's bestaat een gebrek aan behandelcapaciteit en voldoende gekwalificeerd personeel en ontbreekt het aan structurele voorbereiding op de uitstroom. Wachttijden voor plaatsing op langverblijfafdelingen en het starten van behandelingen leiden ertoe dat jeugdigen later dan wenselijk toewerken naar hun

resocialisatie. De huidige personeelstekorten leiden er daarnaast toe dat verloven kunnen vervallen of worden uitgesteld, met als gevolg dat motivatie en perspectief bij jeugdigen afnemen. Verlof is essentieel om stapsgewijs vrijheden op te bouwen en contacten buiten de JJI te versterken. De RSJ benadrukt het belang van voldoende personeel dat voldoende gekwalificeerd is en beschikt over kennis van de forensische doelgroep.

Een ander belangrijk knelpunt bij de uitstroom is het tekort aan passende vervolgvoorzieningen met forensische expertise. Veel instellingen zijn onvoldoende toegerust op de complexe problematiek en beveiligingsbehoefte van deze doelgroep. Bovendien blijkt dat de stap van een gesloten JJI naar zelfstandig wonen vaak te groot is. Er ontbreekt een structureel aanbod aan tussenvormen, zoals intramurale begeleide woonvoorzieningen met behandeling en toezicht. Voor een deel van de doelgroep is bovendien levenslange zorg noodzakelijk, maar structurele borging hiervan ontbreekt.

In lijn met wat de RSJ eerder heeft geadviseerd, is het uitgangspunt in dit advies dat kleinschalige voorzieningen voor jeugdigen de voorkeur verdienen. Jeugdigen kunnen daar in de optiek van de RSJ zowel gedurende de behandeling, op basis van plaatsing in een kleinschalige voorziening of op basis van artikel 48 lid 3 Beginselenwet Justitiële Jeugdinrichtingen, als in de re-integratiefase gedurende of na het scholings- en trainingsprogramma en tijdens de voorwaardelijke beëindiging verblijven. Jeugdigen die vanwege hun (minder complexe) problematiek korter behandeld kunnen worden, kunnen in aanmerking komen voor een voorwaardelijke PIJ-maatregel met als bijzondere voorwaarde klinische plaatsing in een beveiligde behandelinrichting. Dit kan detentieschade en mogelijke recidive helpen voorkomen. Bovendien kan het plaatsen van jeugdigen in een kleinschalig behandelvoorziening zorgen voor verlichting op de capaciteitsdruk in de JJI's.

3. Zorg voor voldoende en passende behandeling in de JJI, gericht op terugkeer in de samenleving. Investeer in regionale, kleinschalige, beveiligde, forensische behandelvoorzieningen, die een succesvolle uitvoering van de (on)voorwaardelijke PIJ-maatregel mogelijk maken door een combinatie van passende zorg, behandeling en beveiliging.

4. Start vóór de aanvang van het eerste begeleide verlof met het plannen en organiseren van de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel.

5. Start minimaal één jaar voor de aanvang van het scholings- en trainingsprogramma (STP) met de voorbereiding en zorg voor voldoende maatwerk bij de invulling van het STP tijdens de PIJ-maatregel.

6. Zorg voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel voor het begeleiden van verloven, zodat de re-integratie niet stagneert.

7. Creëer voldoende bij de forensische doelgroep passend hulpaanbod voor ná de uitstroom uit de JJI.

8. Creëer hulpaanbod dat de overgang tussen de JJI en (semi-)zelfstandig wonen verkleint, door voldoende mate van begeleiding, beschikbaarheid van behandeling en toezicht te bieden.

9. Zorg ervoor dat passend hulpaanbod voor jeugdigen met een PIJ-maatregel in heel het land beschikbaar is.

10. Zorg dat zorg en begeleiding beschikbaar blijven voor jeugdigen met een PIJ-maatregel zolang dat nodig is, en zo nodig levenslang.

Kennis en expertise

Een ander belangrijk knelpunt is het gebrek aan kennis bij gemeenten over hun wettelijke taken en verantwoordelijkheden ten aanzien van nazorg aan jeugdigen met een PIJ-maatregel. Onduidelijkheid hierover leidt tot vertraging en discussie tussen gemeenten over de financiering. Ook blijkt dat ketenpartners onvoldoende bekend zijn met de verschillende zorgindicaties en wettelijke kaders op basis waarvan plaatsing gerealiseerd kan worden.

Daarnaast zijn zorgaanbieders vaak terughoudend in het opnemen van jeugdigen met een PIJ-maatregel. Dit komt door de onbekendheid met deze doelgroep, hun leeftijd (vaak begin twintig) en de complexe problematiek. Wanneer maatwerk niet geboden kan worden en jeugdigen op voor hen minder geschikte plekken terechtkomen, sluit de behandeling en begeleiding niet aan bij hun behoeften en zal het risico op recidive groter zijn.

11. Vergroot de kennis bij gemeenten over hun wettelijke taak en verantwoordelijkheid ten aanzien van nazorg aan jeugdigen met een PIJ-maatregel.

12. Vergroot de kennis en expertise bij de ketenpartners over verschillende zorgindicaties op basis waarvan jeugdigen geplaatst kunnen worden, zoals geregeld in de Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet langdurige zorg, Wet verplichte ggz en Wet zorg en dwang.

13. Vergroot de kennis en expertise op het gebied van de forensische doelgroep bij zorgaanbieders en hulpverleners die met deze doelgroep werken, om zo ook de negatieve beeldvorming over en de terughoudendheid die bestaat ten aanzien van deze jeugdigen bij te stellen.

Afkortingenlijst

Bjj	Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen
CIZ	Centrum Indicatiestelling Zorg
DIZ	Divisie Individuele zaken
DJI	Dienst Justitiële Inrichtingen
ESP	Ernstige seksuele problematiek
FC	Forensisch Centrum
FOBA	Forensische observatie en begeleidingsafdeling
FPA	Forensisch Psychiatrische Afdeling
FPK	Forensisch Psychiatrische Kliniek
Ifzo	Informatiesysteem Forensische zorg
IJenV	Inspectie Justitie en Veiligheid
ITA	Individuele traject afdeling
ITB'er	Individueel trajectbegeleider
JJI	Justitiële Jeugdinrichtingen
Jw	Jeugdwet
KVJJ	Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd
LBU	Laag beveiligde unit
LTA	Landelijk Transitie Arrangement
Lvb	Licht verstandelijke beperking
OM	Openbaar Ministerie
PIJ	Plaatsing in een inrichting voor jeugdigen
Rjj	Reglement justitiële jeugdinrichtingen
RvdK	Raad voor de Kinderbescherming
STP	Scholings- en trainingsprogramma
Sr	Wetboek van Strafrecht
Sv	Wetboek van Strafvordering
tbs	Terbeschikkingstelling
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Wlz	Wet langdurige zorg
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
WODC	Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum
Wvggz	Wet verplichte ggz
WVW	Wegenverkeerswet
Wzd	Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten
Zvw	Zorgverzekeringswet

1 Inleiding

Al geruime tijd bestaan er in de praktijk grote zorgen over de door- en uitstroom van jeugdigen en jongvolwassenen uit Justitiële Jeugdinrichtingen (JJI's), die door de rechter de maatregel plaatsing in een inrichting voor jeugdigen (PIJ-maatregel), een strafrechtelijke behandelmaatregel,[1] opgelegd hebben gekregen.[2] Het gaat hierbij om jeugdigen met complexe problematiek, vaak in combinatie met een licht verstandelijke beperking (lvb), voor wie het ingewikkeld is om een vervolgplek te vinden waar een passende combinatie van toezicht, begeleiding en/of behandeling aanwezig is. De maatschappelijke risico's, wat betreft de kans op recidive, zijn groot.[3] Om de knelpunten die in dit advies aan bod komen te illustreren, start dit advies met een casus. Deze casus betreft een jeugdige die te maken heeft met complexe problematiek en een aanhoudend risico op recidive, bij wie de door- en uitstroom zeer problematisch verloopt.[4]

Casus C.

C. heeft in verschillende jeugdzorginstellingen gezeten, alvorens hij een PIJ-maatregel opgelegd heeft gekregen wegens het plegen van strafbare feiten. Sindsdien verblijft hij in diverse JJI's. Vanwege zijn gedragsproblemen, incidenten, onttrekkingen en het hoge recidiverisico, komt het gedurende de PIJ-maatregel niet tot een scholings- en trainingsprogramma en worden er geen concrete plannen gemaakt voor zijn gefaseerde uitstroom. Hierdoor verblijft C. tot het einde van de maatregel volledig gesloten in de JJI, met uitzondering van een tijdelijke opname ter observatie in het Pieter Baan Centrum, voor onderzoek in verband met een mogelijke omzetting van de PIJ-maatregel naar een terbeschikkingstelling.

In de tussentijd wordt geprobeerd een geschikte uitstroomplek voor C. te vinden. De gemeente van herkomst is bereid mee te werken, maar al snel blijkt dat veel zorgaanbieders zich terugtrekken vanwege de ernst van C's problematiek, het actuele gebrek aan behandelinzet en het hoge risico op recidive. C. wordt aangemeld bij verschillende beschermde woonvormen, maar wordt overal afgewezen omdat zij geen passend zorgaanbod kunnen bieden, de problematiek te fors vinden en het feit dat men de overgang van een gesloten naar open instelling te groot vindt.

---

1 Art. 77s Wetboek van Strafrecht (Sr).
2 Poppens 2015; Poppens 2021.
3 Het percentage jeugdigen dat recidiveert na een PIJ-maatregel ligt na één jaar tussen de 29% en 54% en na vijf jaar tussen de 62% en 82% (zie paragraaf 2.3).
4 De casus betreft het verhaal van een cliënt van 3RO en is volledig geanonimiseerd en met toestemming van 3RO opgenomen in dit advies.

Vervolgens wordt C. aangemeld bij een forensische jeugdkliniek, maar ook hier wordt hij afgewezen. Deze keer vanwege zijn leeftijd (inmiddels in de twintig), de hardnekkigheid van zijn problematiek en delict gedrag, die niet passen bij de zorg die de kliniek biedt.

De onderzoekers van het Pieter Baan Centrum adviseren niet tot omzetting van een tbs-maatregel, maar een voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel. De onderzoekers menen dat C. over voldoende vaardigheden beschikt om zich staande te houden in de buitenwereld. Dat moet wel met steun, begeleiding en therapie. Een (forensisch) beschermde woonvorm wordt het best passend voor C.

Naar aanleiding van dit advies melden de reclassering en de JJI C. opnieuw aan bij verschillende andere beschermde woonvormen. Deze aanmeldingen worden allemaal afgewezen, onder andere vanwege de volgende redenen: de juiste begeleiding kan niet geboden worden, het risico op recidive is te hoog, C. heeft geen lvb, de wachtlijst is te lang, de aanbieder biedt geen hulp aan jeugdigen of niet via de verlengde Jeugdwet en men vindt de stap te groot zonder verlofopbouw. Tot slot richt de Divisie Individuele Zaken van de Dienst Justitiële Inrichtingen zich op aanmeldingen bij een Forensisch Psychiatrische Afdeling en Forensisch Psychiatrische Kliniek, maar gezien het advies van het Pieter Baan Centrum wordt een plaatsing in zo'n instelling niet als wenselijk of haalbaar ingeschat.

De reclassering en de JJI hebben C. op bijna twintig plekken aangemeld, maar zonder resultaat en zonder zicht op een uitstroomplek. Ook de samenwerking met de gemeente van herkomst heeft niet geleid tot plaatsing in een beschermde of begeleide woonvorm. Uiteindelijk wordt de PIJ-maatregel voorwaardelijk beëindigd en gaat C. naar een familielid in zijn gemeente van herkomst, waar hij mag verblijven tot hij een eigen woonplek heeft gevonden. De reclassering vindt deze situatie niet wenselijk, maar er is geen andere mogelijkheid. De gemeente en het Zorg- en Veiligheidshuis worden geïnformeerd over de komst van C. naar de betreffende gemeente.

Tijdens de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel krijgt de reclassering moeilijk contact met C. Na een paar maanden pleegt C. opnieuw een ernstig delict. Momenteel wordt onderzocht of een tbs-maatregel aan de orde is.

1.1 Aanleiding

In de afgelopen jaren zijn meerdere onderzoeken naar de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel en de toegang tot jeugdhulp in strafrechtelijk kader verschenen, waarin verschillende knelpunten zijn geconstateerd. Deze eerdere onderzoeken vormen belangrijke uitgangspunten voor het huidige advies van de RSJ. Het gaat hierbij om problemen die zich voordoen bij de decentrale verantwoordelijkheid van gemeenten voor nazorg aan jeugdigen met een PIJ-

maatregel en de bijbehorende financiële verantwoordelijkheid, het gebrek aan vervolgplekken en wachtlijsten voor bijvoorbeeld begeleid of beschermd wonen en de terughoudendheid van hulpaanbieders om deze jeugdigen, die inmiddels doorgaans ouder dan achttien jaar zijn, op te nemen.[5] Ook de rechterlijke macht is in uitspraken over de verlenging of voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel, kritisch over het aanbod aan geschikte vervolgplekken voor jeugdigen en het functioneren van de JJI's en de reclassering.[6] Tot slot heeft de Inspectie Justitie en Veiligheid (IJenV) zich herhaaldelijk kritisch uitgelaten over de kwaliteit van de taakuitvoering van de JJI's in het algemeen, wat betreft behandeling en resocialisatie, veroorzaakt door structurele capaciteits- en personeelstekorten.[7]

Het ministerie van Justitie en Veiligheid en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport hebben in de zomer van 2023 gezamenlijk besloten tot het opstellen van de *Werkagenda Verbeteren van de aansluiting tussen de forensische zorg en reguliere zorg* (hierna: de Werkagenda).[8] Eén van de onderwerpen die is opgenomen in de Werkagenda is het verbeteren van de door- en uitstroom van jeugdigen na een PIJ-maatregel. Het doel van de Werkagenda is om te zorgen dat personen met behoefte aan een combinatie van zorg en beveiliging of behandeling de hulp krijgen die zij nodig hebben. Het is daarom van belang dat de aansluiting tussen de forensische zorg en de reguliere zorg verbeterd wordt.[9] In het kader van het uitvoeren van de Werkagenda en in het bijzonder de maatregel die toeziet op het verbeteren van de doorstroommogelijkheden na een PIJ-maatregel, heeft de toenmalige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid de Afdeling advisering van de Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming (hierna: de RSJ) om advies gevraagd over dit onderwerp.

1.2 Vraagstelling

De adviesvraag is ontvangen op 21 november 2024. De RSJ is gevraagd om te adviseren over de knelpunten die bestaan ten aanzien van de resocialisatie, re-integratie en door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel, de toepasselijke wettelijke kaders, de bevoegdheden en verantwoordelijkheden die daaruit voortvloeien en de ketensamenwerking. Daarbij is verzocht mogelijke oplossingsrichtingen te formuleren en om ketenpartners en ervaringsdeskundigen te bevragen en hun ervaringen in het advies te betrekken.

[5] Addink, Lekkerkerker & Vermeij 2010; Poppens 2015; Poppens 2021; AEF 2020; De Beer 2022; Beumer 2023; KPMG 2024.
[6] Zie voor meer informatie paragraaf 2.4.
[7] IJenV 2021a; IJenV 2021b; IJenV 2022a; IJenV 2022b; IJenV 2023a; IJenV 2025.
[8] JenV & VWS 2024.
[9] De departementen werken samen met de NLggz, Dienst Justitiële Inrichtingen, Vereniging Gehandicaptenzorg, Vereniging Valente, Vereniging van Nederlandse Gemeenten, Zorgverzekeraars Nederland en andere ketenpartners.

Op basis van voorgaande heeft de RSJ de volgende hoofdvraag geformuleerd:

Hoe kan de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel uit de JJI bevorderd worden?

Daarnaast heeft de RSJ de volgende deelvragen opgesteld:

1. Wat zijn de toepasselijke wettelijke kaders?

2. Welke zorg en begeleiding is nodig voor jeugdigen met een PIJ-maatregel en welke beveiligingsbehoefte bestaat er? Zijn hierin verschillende groepen te onderscheiden? In hoeverre verschilt de behoefte aan zorg, begeleiding en beveiliging per fase van de resocialisatie?

3. Welke knel- en mogelijke verbeterpunten bestaan er ten aanzien van de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel?

4. Hoe kan de resocialisatie en re-integratie bevorderd worden in het kader van de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel en aan welke voorwaarden moet hierbij worden voldaan?

5. Is het huidige wettelijk kader toereikend?

1.3 Afbakening

Dit advies gaat over minder- en meerderjarigen die een PIJ-maatregel opgelegd hebben gekregen. Meerderjarigen kunnen de maatregel opgelegd krijgen als het adolescentenstrafrecht wordt toegepast. Op basis van het adolescentenstrafrecht kan de rechter namelijk een jeugdstraf of -maatregel opleggen aan personen die op het moment van het delict 18 tot 23 jaar waren, als de rechter daartoe reden ziet in de persoonlijkheid van de dader of de omstandigheden waaronder het feit is begaan.[10] De meeste jeugdigen die een PIJ-maatregel opgelegd krijgen, zijn bij uitstroom meerderjarig. Voor de leesbaarheid wordt in dit advies gesproken over 'jeugdigen', omdat alle jeugdigen met een PIJ-maatregel vallen onder de Jeugdwet (Jw). Wanneer in dit advies gesproken wordt over jeugdigen, worden daarmee ook meerderjarigen met een PIJ-maatregel bedoeld.

Dit advies betreft zowel de doorplaatsing van de jeugdige elders onder verantwoordelijkheid van een JJI (in het kader van verlof of het scholings- en trainingsprogramma (STP)), als de uitstroom, dat wil zeggen plaatsing elders met beëindiging van de verantwoordelijkheid van de JJI (in het kader van voorwaardelijke beëindiging). Het kan hierbij gaan om jeugdhulp op basis van de Jw, maar ook om zorg en/of begeleiding vanuit een ander wettelijk kader, zoals de Wet

[10] Art. 77c lid 1 Sr.

maatschappelijke ondersteuning (Wmo). In het advies wordt onderscheid gemaakt tussen de gemeente van herkomst, waar de jeugdige stond ingeschreven voordat hij[11] de PIJ-maatregel kreeg opgelegd, en de gemeente van vestiging, waar de jeugdige gaat verblijven na verblijf in een JJI. Onder de term 'zorg' valt ook behandeling van de jeugdige.

1.4 Werkwijze

In het kader van dit advies zijn (wetenschappelijke) bronnen en relevante wet- en regelgeving geraadpleegd. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met 56 deskundigen van 32 verschillende organisaties. De gesprekken vonden individueel of met meerdere personen werkzaam bij dezelfde organisatie plaats. Voorafgaand aan het gesprek kregen de gesprekspartners een leidraad met vragen, die tijdens het gesprek aan de orde werden gesteld. Ook hebben twee werkbezoeken plaatsgevonden, bij Forensisch Centrum (FC) Teylingereind en bij de Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd (KVJJ) Amsterdam, waar met diverse professionals is gesproken. Tijdens het werkbezoek aan FC Teylingereind is ook met een jeugdige gesproken. Tot slot heeft de RSJ met drie ervaringsdeskundige jeugdigen gesproken tijdens een sessie georganiseerd door Young Perspectives (Yope).

In de bijlage is een lijst opgenomen van de deskundigen die toestemming hebben gegeven om met naam en functie vermeld te worden. Daarnaast zijn gesprekken gevoerd met vertegenwoordigers van de Inspectie Justitie en Veiligheid, het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, de Waag en de Divisie Individuele Zaken (DIZ) die niet bij naam genoemd worden. De inhoud van dit advies geeft niet noodzakelijkerwijs de opvattingen van de geraadpleegde deskundigen weer.

1.5 Leeswijzer

Op basis van de hierboven beschreven werkwijze wordt in dit advies antwoord gegeven op de adviesvragen en worden oplossingsrichtingen aangedragen voor de geconstateerde knelpunten. De adviesvragen worden geïntegreerd behandeld in dit advies, wat maakt dat de opbouw van de hoofdstukken niet de volgorde van de adviesvragen volgt. In hoofdstuk 2 worden allereerst de achtergrond en context van de PIJ-maatregel behandeld. Hoofdstuk 3 start met een probleemanalyse en vervolgens worden de noodzakelijke voorwaarden gesteld waaraan de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel moet voldoen, zodat de knelpunten rondom de door- en uitstroom worden weggenomen. Deze voorwaarden zijn in de vorm van aanbevelingen geformuleerd en opgenomen in gekleurde tekstvakken. In hoofdstuk 4 worden de conclusies gepresenteerd.

[11] Waar 'hij', 'zijn' of 'hem' staat kunnen ook 'zij' en 'haar' en 'die' en 'diens' gelezen worden.

2 De PIJ-maatregel in grote lijnen

2.1 Juridische context

Gronden voor oplegging en duur van de PIJ-maatregel

De PIJ-maatregel is een maatregel die opgelegd kan worden in het kader van het jeugdstrafrecht.[12] Voor het opleggen van de PIJ-maatregel moet aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Zo kan de maatregel alleen opgelegd worden wanneer bij de jeugdige verdachte ten tijde van het begaan van het misdrijf een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens bestond.[13] Daarnaast moet het gaan om een ernstig misdrijf waarvoor een gevangenisstraf van vier jaar of meer opgelegd kan worden of om andere specifieke in de wet omschreven misdrijven.[14] Verder moet de veiligheid van anderen dan wel de algemene veiligheid het opleggen van de maatregel vereisen en moet de maatregel in het belang zijn van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige verdachte.[15] Tot slot moeten twee gedragsdeskundigen, van wie één psychiater, advies hebben uitgebracht aan de rechter.[16]

De onvoorwaardelijke PIJ-maatregel wordt voor de duur van drie jaar opgelegd, waarvan het laatste jaar voorwaardelijk.[17] De PIJ-maatregel kan, indien de maatregel is opgelegd ter zake van een misdrijf dat gericht is tegen of gevaar veroorzaakt voor de onaantastbaarheid van het lichaam van één of meer personen, door de rechter tweemaal met ten hoogste twee jaar worden verlengd en eindigt voorwaardelijk één jaar voor de maximale duur van de maatregel wordt bereikt. Ook de minister van Justitie en Veiligheid kan de PIJ-maatregel (on)voorwaardelijk beëindigen indien het doel van de maatregel is bereikt of beter op een andere wijze kan worden bereikt.[18] In totaal kan de PIJ-maatregel zeven jaar duren.[19] Binnen deze zeven jaar kan de voorwaardelijke beëindiging maximaal twee jaar duren.[20] Nadat vijf jaar en zeven maanden van de PIJ-maatregel zijn verstreken,[21] kan het Openbaar Ministerie (OM) de rechter verzoeken deze maatregel om te zetten naar een terbeschikkingstelling (tbs) met bevel tot dwangverpleging, indien de veiligheid van anderen of de algemene veiligheid van personen of goederen de omzetting van die maatregel eist. De rechter

[12] Art. 77h lid 4 Sr.
[13] Art. 77s lid 1 Sr.
[14] Art. 132 Sr (opruiing), art. 285 lid 1 Sr (bedreiging), art. 285b Sr (belaging), art. 395 Sr (aanranding meerdere op schip), art. 6 Wegenverkeerswet (WVW) met roekeloosheid en lichamelijk letsel, art. 6 WVW met lichamelijk letsel en rijden onder invloed/weigeren onderzoek of art. 11 lid 2 Opiumwet (delicten van lijst II, niet zijnde in- of uitvoer).
[15] Art. 77s lid 1 Sr.
[16] Art. 77s lid 2 Sr.
[17] Art. 77s lid 7 Sr; art. 6:2:22 lid 1 Wetboek van Strafvordering (Sv); art. 6:6:31 lid 2 Sv.
[18] Art. 6:2:22 lid 3 Sv; art. 2:10 lid 1 Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.
[19] Art. 77t lid 2 Sr; art. 6:6:31 lid 2 Sv.
[20] Art. 6:6:32 lid 2 Sv.
[21] Zie Uitvoeringskader PIJ naar Tbs 2021.

beslist hierover voordat zes jaar van de PIJ-maatregel zijn verstreken.[22] De PIJ-maatregel blijft van kracht totdat op de vordering tot omzetting is beslist.[23]

De rechter kan de PIJ-maatregel ook voorwaardelijk opleggen, met een proeftijd van ten hoogste twee jaren.[24] Dat betekent dat de maatregel niet ten uitvoer wordt gelegd, mits de jeugdige de daarbij door de rechter bepaalde voorwaarden naleeft. De rechter legt bij de voorwaardelijke PIJ-maatregel in ieder geval de algemene voorwaarde op dat de jeugdige tot het einde van de proeftijd geen strafbare feiten mag begaan.[25] Daarnaast kan de rechter diverse bijzondere voorwaarden stellen.[26] Voorbeelden daarvan zijn een locatieverbod, een meldplicht, een verbod op het gebruik van verdovende middelen en alcohol, het zich laten opnemen in een zorginstelling, en de plicht zich te laten behandelen door een deskundige of zorginstelling.[27] De verplichte behandeling kan ambulant plaatsvinden, maar vindt doorgaans klinisch plaats, dat wil zeggen dat de jeugdige wordt opgenomen in een instelling. Afhankelijk van de leeftijd van de jeugdige, is de jeugdreclassering dan wel de volwassenreclassering belast met het toezicht op de naleving van de voorwaarden en de begeleiding van de jeugdige daarbij.[28] Als de jeugdige de door de rechter gestelde voorwaarden niet naleeft, kan het OM de tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk opgelegde PIJ-maatregel bij de rechter vorderen,[29] waardoor de jeugdige gedurende de duur die eerder (voorwaardelijk) was opgelegd, wordt behandeld in het kader van een (reguliere) PIJ-maatregel. Bij spoedeisende zaken kan het OM bij de rechter-commissaris de voorlopige tenuitvoerlegging van de voorwaardelijk opgelegde PIJ-maatregel vorderen, mits tegelijk met die vordering een vordering tot tenuitvoerlegging bij de rechter wordt ingediend.[30] De rechter-commissaris beslist binnen driemaal vierentwintig uur na indiening van de vordering tot voorlopige tenuitvoerlegging.[31]

---

22 Art. 6:6:33 lid 1 Sv.
23 Art. 6:6:33 lid 6 Sv. De afgelopen jaren is in ieder geval in vijf zaken een PIJ-maatregel omgezet naar een tbs-maatregel, zie Hof Arnhem-Leeuwarden 21 maart 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:2007; Rb. Midden-Nederland 7 mei 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:3067; Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:6701; Rb Rotterdam 17 april 2025, ECLI:NL:RBROT:2025:4822; Rb. Midden-Nederland 27 mei 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:2570.
24 Art. 77x lid 2 jo. art. 77y lid 1 Sr.
25 Art. 77z lid 1 Sr.
26 Als de rechter een bijzondere voorwaarde stelt, zijn daaraan van rechtswege de voorwaarden verbonden dat de jeugdige medewerking verleent aan het nemen van één of meer vingerafdrukken of een identiteitsbewijs ter inzage aanbiedt en medewerking verleent aan het reclasseringstoezicht (art. 77z lid 3 sub a en b Sr).
27 Art. 77z lid 2 sub 6, 8, 9 10, 11 Sr.
28 Art. 77aa Sr.
29 Art. 6:6:21 lid 1 Sv.
30 Art. 6:6:20 lid 1 sub a en lid 2 jo. art. 6:6:21 lid 1 Sv.
31 Art. 6:6:20 lid 3 Sv.

Tenuitvoerlegging PIJ-maatregel

Jeugdigen aan wie een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel is opgelegd, worden geplaatst in een JJI.[32] Een jeugdige kan op grond van artikel 48 lid 3 van de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen (Bjj) overgeplaatst worden naar een andere instelling, als daar zorg verleend kan worden die niet aanwezig is in de JJI. De overplaatsing moet zich verdragen met de ongestoorde tenuitvoerlegging van de vrijheidsbeneming.[33]

In de tabel hieronder staat per fase van de PIJ-maatregel beschreven welke organisaties betrokken zijn en welke verantwoordelijkheden zij hebben. Dit wordt in de volgende paragrafen verder uitgewerkt.

Fase	Verblijf	Zorg- en ondersteunings-verantwoordelijkheid	Financiële verantwoordelijkheid	Aanvullend
Intramurale fase	In de JJI	Directeur JJI	Ministerie van Justitie en Veiligheid	Minimaal eens per jaar moet een netwerk- en trajectberaad plaatsvinden, ter voorbereiding op of voortgang van de nazorg. De Raad voor de Kinderbescherming is voorzitter en in ieder geval de JJI, de gemeente en de (jeugd) reclassering nemen deel.
Extramurale fase (verlof en STP)	In de JJI en/of buiten de JJI	Directeur JJI is eindverantwoordelijk. (Jeugd)reclassering is verantwoordelijk voor de uitvoering.	Ministerie van Justitie en Veiligheid Gemeente, indien de zorg en ondersteuning buiten de JJI ontvangen wordt.	De (jeugd)reclassering biedt begeleiding en toezicht in de extramurale fase. Bij het overtreden van de voorwaarden, kan de jeugdige teruggeplaatst worden in de JJI. Op basis van het woonplaatsbeginsel zoals vastgelegd in de Jeugdwet, is de gemeente van herkomst financieel verantwoordelijk, ongeacht de gemeente van vestiging.
Voorwaardelijke beëindiging (nazorg)	Buiten de JJI	(Jeugd)reclassering is verantwoordelijk voor de uitvoering. Het Openbaar Ministerie ziet toe op de gestelde voorwaarden.	Gemeente	De (jeugd)reclassering biedt begeleiding en houdt toezicht op het naleven van de voorwaarden. Bij het overtreden van de voorwaarden kan de jeugdige teruggeplaatst worden in de JJI.
Onvoorwaardelijke beëindiging	Buiten de JJI	Gemeente	Gemeente	De gemeente van vestiging is financieel verantwoordelijk voor zorg en ondersteuning op basis van de Wmo en de Wlz.

Tabel 1: Fasen van de PIJ-maatregel

Intramurale fase: perspectiefplan

Binnen drie weken na plaatsing in een JJI moet er een perspectiefplan opgesteld zijn voor de jeugdige. Dit plan moet voor vaststelling besproken worden met de jeugdige.[34] Het Reglement justitiële jeugdinrichtingen (Rjj) schrijft daarnaast voor dat bij het opstellen en wijzigen van het perspectiefplan de groepsleider of mentor van de jeugdige, een leerkracht, een gedragsdeskundige, de jeugdreclassering dan wel de reclassering voor volwassenen en de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK) moeten worden betrokken. Ook de ouders moeten zoveel mogelijk betrokken worden.[35] Het perspectiefplan betreft een periode van ten hoogste vier maanden en wordt minimaal

[32] Art. 8 lid 1 Bjj. Zie paragraaf 2.2 voor meer informatie over de JJI's.
[33] Art. 48 lid 3 Bjj.
[34] Art. 20 lid 1 Bjj.
[35] Art. 25 Rjj.

drie keer per jaar geëvalueerd.[36] Het perspectiefplan omvat ten minste de volgende onderdelen:[37]

a. een diagnose van de problematiek van de jeugdige;
b. een beschrijving van de behandeling;
c. medische gegevens, voor zover deze relevant zijn voor de behandeling;
d. de gestelde doelen aangaande de ontwikkeling van de jeugdige;
e. de wijze waarop en de middelen waarmee die doelen bereikt kunnen worden;
f. de verwachting met betrekking tot de behandelingsduur;
g. een aanduiding van de groep, waarin de jeugdige verblijft;
h. een omschrijving van de toegestane bewegingsvrijheid, zowel binnen als buiten de inrichting;
i. de soorten activiteiten waaraan door de jeugdige wordt deelgenomen;
j. de personen van buiten de inrichting waarmee de jeugdige contact mag onderhouden, en;
k. het verplichte programma met betrekking tot onderwijs of andere pedagogische vorming.

Wanneer aan de onderdelen onder h tot en met k voorwaarden zijn verbonden, worden deze, en de consequenties van het niet naleven daarvan, ook opgenomen in het perspectiefplan. Daarnaast maken het verlofplan, het STP en de voorbereiding op de nazorg, voor zover van toepassing, onderdeel uit van het perspectiefplan.[38]

Extramurale fase: scholings- en trainingsprogramma (STP)
Het STP is een samenstel van activiteiten waaraan wordt deelgenomen door jeugdigen ter verdere tenuitvoerlegging van de aan hen opgelegde vrijheidsstraf of vrijheidsbenemende maatregel (de PIJ-maatregel).[39] Het STP is bedoeld voor jeugdigen met een vrijheidsstraf of PIJ-maatregel.[40] Voor jeugdigen met een PIJ-maatregel geldt dat het STP op zijn vroegst drie, zes of twaalf maanden voor de start van de voorwaardelijke beëindiging start, afhankelijk van de duur van de PIJ-maatregel (respectievelijk drie, drie tot vijf of vijf tot zeven jaar).[41]

Het STP omvat minimaal 26 uur per week aan activiteiten. Deze activiteiten zijn gericht op het aanleren van benodigde vaardigheden, het bieden van onderwijs, het vergroten van de kans op arbeid na het einde van de straf of maatregel, het bieden van bijzondere zorg, zoals verslavingszorg, geestelijke gezondheidszorg of verstandelijk gehandicaptenzorg, het invullen van de vrije tijd, of het op andere wijze

[36] Art. 28 lid 1 en 2 Rjj.
[37] Art. 26 lid 1 Rjj.
[38] Art. 26 lid 2 en 3 Rjj.
[39] Art. 3 lid 1 Bjj.
[40] Art. 4 lid 1 Rjj.
[41] Art. 5 Rjj.

invulling geven aan het de opvoeding dan wel behandeling van de jeugdige en de voorbereiding van diens terugkeer in de maatschappij.[42]

Van het STP moet een schriftelijke beschrijving gemaakt worden door de directeur van de JJI in samenwerking met de (jeugd)reclassering. Deze omvat in ieder geval een beschrijving van de activiteiten, een regeling van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van het programma, de begeleiding van en het toezicht op de jeugdige tijdens het STP, de melding van bijzondere voorvallen en de wijze en de frequentie van rapporteren over de deelnemer aan het STP.[43] Aan het STP zijn algemene voorwaarden verbonden, zoals het houden aan aanwijzingen van de (jeugd)reclassering en het niet begaan van een strafbaar feit, en er kunnen bijzondere voorwaarden gelden, zoals elektronisch toezicht.[44] De directeur van de JJI vraagt schriftelijk een machtiging tot deelname aan het STP aan bij het ministerie van Justitie en Veiligheid.[45] Bij de beslissing om deel te mogen nemen aan een STP worden onder andere betrokken: het gedrag van de jeugdige, het nakomen van afspraken door de jeugdige en zijn motivatie om aan een STP deel te nemen, de mate waarin de jeugdige tijdens zijn deelname in staat is om te gaan met de grotere vrijheden en een aanvaardbaar verblijfadres. Ook de aard, de zwaarte en de achtergronden van het gepleegde delict, het huidige detentieverloop en het gevaar voor recidive worden meegewogen.[46] De algemene verantwoordelijkheid voor de tenuitvoerlegging van het STP ligt bij de directeur van de JJI. De (jeugd)reclassering is verantwoordelijk voor de feitelijke uitvoering van het STP. Dit houdt in de begeleiding van de jeugdige en het houden van toezicht op het dagelijkse verloop van het STP. De reclassering rapporteert periodiek aan de JJI-directeur over de deelname van de jeugdige aan het STP.[47] Gemeenten zijn verantwoordelijk voor jeugdhulp die wordt ingezet in het kader van het STP.[48]

Voorbereiding op de nazorg

In het Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen (hierna: het besluit) is het netwerk- en het trajectberaad voor jeugdigen vastgelegd, dat als doel heeft de nazorg vorm te geven. In het besluit staat dat in nazorg moet worden voorzien voor jeugdigen door begeleiding tijdens en na het verblijf in een JJI te bieden en dat nazorg het doel heeft om de terugkeer in de samenleving te bevorderen en deze geleidelijk te laten verlopen.[49] De RvdK is de voorzitter van het trajectberaad. Verder nemen een vertegenwoordiger van de (jeugd)reclassering, de JJI en de gemeente waar de

[42] Art. 2 lid 1 en 2 Rjj.
[43] Art. 2 lid 3 Rjj; art. 16 lid 1 Regeling verlof en STP jeugdigen.
[44] Art. 12 lid 1 en 2 Rjj; art. 17 Regeling verlof en STP jeugdigen.
[45] Art. 8 lid 1 Rjj.
[46] Art. 9 lid 1 en 2 Rjj.
[47] Art. 10 lid 1 en 2 Rjj.
[48] VWS, V&J & VNG 2014.
[49] Art. 2:7 lid 2 Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.

jeugdige zal verblijven na het verlaten van de JJI daaraan deel.[50] De JJI-directeur moet het perspectiefplan tijdig ter beschikking stellen aan het trajectberaad.[51]
Op basis van de gezamenlijke publieke taak voor het organiseren van nazorg, zoals vastgelegd in het besluit, moeten de ketenpartners regionale samenwerkingsafspraken vastleggen in een convenant.[52]

In 2022 is door het Coördinerend Beraad Jeugd een landelijke handreiking voor nazorg aan jeugdigen na verblijf in een JJI vastgesteld (hierna: de handreiking).[53] In de handreiking zijn de volgende uitgangspunten opgesteld: de zorg tijdens en na detentie is op de persoon afgestemd en gericht op het bereiken van een stabiele situatie op de relevante leefgebieden, de begeleiding en/of zorg vóór, tijdens en na verblijf in de JJI, alsmede na het vervallen van de strafrechtelijke titel, gaat naadloos in elkaar over, is integraal en op basis van een zo compleet mogelijk beeld.[54] In de handreiking staat dat binnen één week na instroom in een JJI gestart moet worden met het maken van nazorgafspraken. In het eerste nazorgoverleg wordt een inschatting gemaakt over hoe vaak en op welke momenten vervolgoverleg nodig is. Tijdens de PIJ-maatregel moet minimaal één keer per jaar een nazorgoverleg gehouden worden om het traject van de jeugdige te monitoren.[55]

Voorwaardelijke beëindiging PIJ-maatregel
Ook aan de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel zijn algemene en bijzondere voorwaarden verbonden, soortgelijk aan de bijzondere voorwaarden bij de voorwaardelijke PIJ-maatregel, en de jeugdige moet medewerking verlenen aan het toezicht daarop en de begeleiding daarbij door de (jeugd)reclassering.[56] Met de invoering van de Jw zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de uitvoering van onder andere de jeugdreclassering en jeugdhulp die voortvloeit uit een strafrechtelijke of civielrechtelijke beslissing, ook aan jeugdigen die meerderjarig zijn bij uitstroom uit de JJI.[57] Onder deze verantwoordelijkheid valt de jeugdhulp die de rechter, het OM, de selectiefunctionaris, de inrichtingsarts of de directeur van de JJI nodig achten bij de uitvoering van een strafrechtelijke beslissing, en de jeugdhulp die de gecertificeerde instelling nodig acht bij de uitvoering van jeugdreclassering.[58] Het woonplaatsbeginsel stelt dat de gemeente waar de jeugdige voorafgaand aan de plaatsing in een JJI zijn

[50] Art. 2:7 lid 3 Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.
[51] Art. 27 Rjj.
[52] Beleidsgroep nazorg jeugd/Coördinerend Beraad Jeugd 2022, p. 5.
[53] In de handreiking van het Coördinerend Beraad Jeugd wordt de term 'nazorgoverleg' gebruikt. Dit is het overleg waarin gezamenlijk met de jeugdigen, ouders/verzorgers en ketenpartners een plan wordt gemaakt voor de nazorg. Andere termen die door ketenpartners gebruikt worden, en waarmee hoofdzakelijk hetzelfde wordt bedoeld, zijn: nazorgtafel, trajectberaad, netwerkberaad, uitvoeringstafel en PIJ-beraad (Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd 2022).
[54] Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd 2022, p. 4.
[55] Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd 2022, p. 11.
[56] Art. 77t Sr; art. 77z Sr. De begeleiding van de jeugdige kan ook aan een andere instelling worden opgedragen (art. 6:6:32 lid 3 Sv).
[57] Art. 2.4 lid 2 Jw.
[58] Art. 2.4 lid 2 onder b Jw.

woonadres had in de zin van de Wet basisregistratie personen, verantwoordelijk is voor de jeugdhulp aan de jeugdige.[59] Als er sprake is van een combinatie van jeugdhulp met verblijf en ambulante jeugdhulp, dan is de gemeente die verantwoordelijk is voor de verblijfszorg ook verantwoordelijk voor de ambulante zorg. De gemeente van herkomst van de jeugdige en de gemeente waar de jeugdige feitelijk uitstroomt uit een JJI moeten overeenstemming bereiken over de financiering van de nazorg. Ook de verplichte nazorg in het kader van de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ (en het STP) valt onder de financiële verantwoordelijkheid van de gemeente.[60]

In april 2025 is het Wetsvoorstel verbetering beschikbaarheid jeugdzorg aangenomen in de Tweede Kamer.[61] Daarin is onder andere opgenomen dat gemeenten verplicht regionaal moeten gaan samenwerken bij het inkopen van specialistische jeugdhulp. Daarvoor wordt een verplichte indeling van gemeenten in regio's gemaakt, die vastgelegd wordt in een algemene maatregel van bestuur.[62] Daarnaast moeten gemeenten bovenregionale afstemming organiseren over de ingekochte jeugdhulpvormen en een regionaal expertiseteam inrichten waar complexe casuïstiek behandeld kan worden.[63] Dit betreft vormen van jeugdhulp die moeilijk op lokaal niveau te organiseren zijn vanwege de schaarste van de vraag, de complexiteit van de problematiek in combinatie met de daarvoor benodigde multidisciplinaire specialistische expertise, de schaarste van het aanbod of vanwege het volume dat een jeugdhulpaanbieder of gecertificeerde instellingen minimaal nodig heeft om verantwoorde jeugdzorg te kunnen leveren. Het gaat onder meer om jeugdhulp met verblijf en forensische jeugdhulp.[64] Los van dit wetsvoorstel bestaat momenteel al het Landelijk Transitie Arrangement (LTA), waarvoor de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG), met instemming van alle gemeenten, overeenkomsten met jeugdhulpaanbieders heeft gesloten. Dit betreft jeugdhulpvormen die zeer complex van aard zijn, waarbij sprake is van een landelijke schaal en waar individuele gemeenten en regio's zeer weinig gebruik van maken. In het kader van het voornoemde wetsvoorstel wordt opgemerkt dat het LTA bijdraagt aan de beschikbaarheid van jeugdhulp en daarmee gecontinueerd en doorontwikkeld wordt. Het voornemen bestaat om de topklinische residentiele jeugdhulp in strafrechtelijk kader op landelijk niveau te gaan contracteren.[65] Daarnaast vindt de wetgever het wenselijk dat zowel de financiering als de toeleiding naar deze vormen van jeugdhulp bij de gemeenten blijft. Landelijke inkoop door het Rijk vindt de wetgever niet wenselijk omdat de toeleiding dan ook door het Rijk georganiseerd moet worden en daarvoor een extra loket moet worden opgericht, er een schot ontstaat tussen lokaal/regionaal en landelijk aangeboden jeugdhulp en de verbinding met hulp in het sociale domein minder wordt.

---

[59] Art. 1.1 Jw.
[60] Beleidsgroep nazorg jeugd/Coördinerend Beraad Jeugd 2022.
[61] *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 2; *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 3.
[62] *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 3, p. 16.
[63] *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 3, p. 22.
[64] *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 3, p. 5; Art. 2.2.3 Ontwerpbesluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg.
[65] *Kamerstukken II* 2024/25, 31839, nr. 1087 (Voortgangsbrief Jeugd).

Ook is men bang voor een afwentelingseffect, waarbij door gemeenten eerder wordt opgeschaald naar landelijk gefinancierde jeugdhulp.[66]

Zorg en begeleiding (en financiering) op basis van overige wettelijke kaders
Naast de Jw is ook andere wetgeving relevant voor de financiering van zorg en begeleiding aan jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel. Via de Wmo financiert de gemeente hulp aan haar inwoners die thuis kunnen wonen en aan inwoners die beschermd en begeleid wonen.[67] De toegang tot Wmo gefinancierde zorg is per gemeente anders geregeld en verloopt bijvoorbeeld via een Wmo-loket of het sociale wijkteam.[68] Wanneer levenslange intensieve zorg nodig is, bijvoorbeeld vanwege een ernstige verstandelijke beperking of psychische problemen, kan een indicatie voor zorg op basis van de Wet langdurige zorg (Wlz) bij de gemeente waar de persoon woonachtig is, aangevraagd worden. Het Centrum Indicatiestelling Zorg (CIZ) behandelt deze aanvragen en verleent indicaties voor de zorg die nodig is. De uitvoering wordt gedaan door de regionale zorgkantoren, die zorg inkopen en toewijzen.[69] Een klinische opname in een GGZ-instelling wordt voor volwassenen vergoed vanuit de Zorgverzekeringswet (Zvw). Dit moet na drie jaar overgaan naar de Wlz.[70]

Verblijf in een instelling kan ook gerealiseerd worden op basis van de Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten (Wzd) en de Wet verplichte ggz (Wvggz). Wzd-instellingen zijn bedoeld voor mensen met een verstandelijke beperking en Wvggz-instellingen voor mensen met een psychische en/of psychiatrische aandoening. Het CIZ kan een indicatie afgeven voor opname in een Wzd-instelling, wanneer de persoon zich hier niet tegen verzet. Wanneer de persoon zich daar wel tegen verzet, dan vraagt het CIZ een rechterlijke machtiging aan.[71] Voor opname in een Wvggz-instelling is een zorgmachtiging nodig van de rechter. Er moet sprake zijn van een psychische stoornis die leidt tot ernstig nadeel voor de persoon zelf of voor anderen.[72] Eén van de voorwaarden van de voorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel kan zijn dat de jeugdige gedurende de periode tot aan beëindiging van de maatregel zal verblijven in een Wvggz-instelling, dat kan bijvoorbeeld een Forensisch Psychiatrische Kliniek (FPK) of Forensisch Psychiatrische Afdeling (FPA) zijn.[73] Verblijf in een instelling op basis van deze wettelijke kaders wordt vergoed vanuit de Zvw.

[66] *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 3, p. 23-25.
[67] Art. 1.2.1 Wmo.
[68] 'Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)', www.rijksoverheid.nl.
[69] 'Wlz-algemeen: Hoe werkt de Wet langdurige zorg?', www.zorginstituutnederland.nl.
[70] 'GGZ Wonen', www.regelhulp.nl.
[71] 'Rechterlijke machtiging in de Wet zorg en dwang', www.dwangindezorg.nl.
[72] Art. 3:3 Wvggz.
[73] Art. 9:1 lid 2 sub b Wvggz.

2.2 Plaats tenuitvoerlegging PIJ-maatregel

Een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel wordt in principe tenuitvoergelegd in een JJI. In Nederland zijn er momenteel zes JJI's. Twee daarvan zijn particuliere inrichtingen: JJI Lelystad en FC Teylingereind. JJI De Haven is onderdeel van de PI Veenhuizen en valt onder de verantwoordelijkheid van de Dienst Justitiële Inrichtingen (DJI). DJI is ook verantwoordelijk voor de rijksinrichting die bestaat uit drie locaties: RJJI De Hartelborgt, RJJI De Hunnerberg en RJJI Den Hey-Acker.

Binnen een JJI stromen alle jeugdigen in eerste instantie in op een basisafdeling, met maximaal tien jeugdigen. Op deze afdeling wordt door middel van screening en diagnostiek in kaart gebracht wat een jeugdige nodig heeft tijdens zijn of haar verblijf. Er wordt naar gestreefd dat jeugdigen maximaal twaalf weken op de basisafdeling verblijven. Hierna volgt een overplaatsing naar een reguliere afdeling (ook wel langverblijf afdeling genoemd), waar maximaal acht jeugdigen verblijven.[74] In de praktijk zijn er echter wachtlijsten voor de langverblijf afdelingen, waardoor jeugdigen langer dan drie maanden op een basisafdeling kunnen verblijven.

Het uitgangspunt is dat een jeugdige zo dicht mogelijk bij zijn of haar woonplaats wordt geplaatst. Echter, voor specifieke problematiek of behandeling bestaat er een aantal landelijke bestemmingen, zoals een speciale afdeling voor ernstige seksuele problematiek (ESP), de individueel traject afdelingen (ITA) voor jeugdigen die groepsongeschikt zijn, de forensische observatie en begeleidingsafdeling (FOBA) voor jeugdigen bij wie sprake is van acute crisis en een psychiatrische stoornis en de observatie afdeling voor Pro-Justitia onderzoek, de afdeling voor jeugdigen met een lvb en een laag beveiligde unit (LBU) voor resocialisatie. In twee JJI's kunnen ook meisjes geplaatst worden, namelijk in De Hunnerberg en sinds halverwege 2025 in Teylingereind.[75]

In de LBU bij De Hunnerberg verblijft een kleine groep jeugdigen in een omgeving met een lager beveiligingsniveau, waar zij meer verantwoordelijkheden en vrijheid krijgen. Deze voorziening wordt gebruikt voor zowel jeugdigen die kort als lang in de JJI verblijven.[76]

Daarnaast zijn er vijf KVJJ's, waar jeugdigen op basis van een justitiële titel geplaatst kunnen worden: in Amsterdam, Den Haag, Groningen, Krimpen aan den IJssel en Venlo. Een KVJJ is een kleinschalige en vooral lager beveiligde voorziening voor justitiële zorg waar jeugdigen, die ten tijde van het delict 12 tot 23 jaar waren, geplaatst kunnen worden. In een KVJJ is plek voor maximaal acht jeugdigen. Het is de bedoeling dat de KVJJ ingezet wordt om plaatsing van de jeugdige dicht bij zijn netwerk te realiseren en de dagbesteding, zoals onderwijs, stage of werk, door te laten lopen. Het is een alternatief voor plaatsing in een JJI en wordt voornamelijk ingezet in

[74] 'Soorten plaatsen en locaties', www.dji.nl.
[75] 'Soorten plaatsen en locaties', www.dji.nl.
[76] 'Laagbeveiligde unit is meer dan alleen vrijheid, blijheid', www.dji.nl.

het kader van voorlopige hechtenis. Wanneer de begeleiding en/of beveiliging niet meer volstaat, kan een jeugdige door- of teruggeplaatst worden in de JJI.[77]

2.3 Cijfers

Om een beter beeld te krijgen van de omvang van de doelgroep is het van belang om daarover enkele cijfers te laten zien. In de afgelopen vijf jaar schommelt het aantal opgelegde sancties door de rechter aan minderjarigen rond hetzelfde aantal. Dat geldt ook voor de zwaardere sancties, zoals de PIJ-maatregel.[78] In 2023 werd de onvoorwaardelijke PIJ-maatregel zeventig keer opgelegd.[79] De voorwaardelijke PIJ-maatregel werd in dat jaar twintig keer opgelegd.[80]

In 2023 zijn 1.615 jeugdigen[81] uitgestroomd uit een JJI of KVJJ, van wie 53 jeugdigen met een PIJ-maatregel.[82] Van de totale groep stromen de meeste jeugdigen uit na een korte periode van verblijf. Het grootste deel stroomt binnen twee maanden uit (75%). Slechts 3% van deze jeugdigen heeft één tot meer dan drie jaar in een JJI of KVJJ verbleven. [83] Een kleine meerderheid van de jeugdigen is uitgestroomd in Zuid- en Noord-Holland (totaal 56%).[84]

In december 2024 bestond de populatie met een PIJ-maatregel in de JJI's uit 281 jeugdigen, wat neerkomt op 56% van de totale populatie in de JJI's. Een zeer klein deel van de populatie met een PIJ-maatregel bestaat uit meisjes, ongeveer 3%.[85] Van de totale populatie in de JJI's was circa 46% achttien jaar of ouder. Van de jeugdigen met een PIJ-maatregel was zelfs 89% achttien jaar of ouder.[86]

Cijfers van Reclassering Data en Statistiek van 3RO[87] laten een vergelijkbaar beeld zien. Tussen 2020 en 2024 stroomden per jaar tussen de 40 en 59 jeugdigen uit bij 3RO na een reclasseringstoezicht in het kader van een PIJ-maatregel. Hiervan had tussen de één en zeven jeugdigen een voorwaardelijke PIJ-maatregel. Allen waren ten tijde van de uitstroom meerderjarig en 93% van hen was man. Bij aanvang van het

[77] 'Soorten plaatsen en locaties', www.dji.nl, 'Jongeren in detentie', www.dji.nl.
[78] Van der Laan e.a. 2024.
[79] Ten opzichte van 2016-2018 laat het aantal opgelegde onvoorwaardelijke PIJ-maatregelen een toename zien van vijftig naar zeventig per jaar. In totaal werden in 2023 ruim 4.000 sancties opgelegd door de rechter, waarvan de taakstraf het grootste aandeel vormt (Moolenaar 2024).
[80] Gegevens ontvangen van de Raad voor de rechtspraak. Uit gegevens ontvangen van de drie reclasseringsorganisaties (3RO) blijkt dat jaarlijks ongeveer vijftien van de voorwaardelijke PIJ-maatregelen door hen begeleid wordt. De afgelopen vier jaar ligt het aantal opgelegde voorwaardelijke PIJ-maatregelen tussen de twintig en dertig per jaar.
[81] Van wie 62 meisjes.
[82] Gegevens ontvangen van DJI.
[83] De meeste jeugdigen die kort in een JJI verblijven, zitten daar op basis van voorlopige hechtenis, DJI 2023.
[84] DJI 2023.
[85] Gegevens ontvangen van DJI. Op het peilmoment van 30 september 2023 bestond de PIJ-populatie uit 242 jongeren, waarvan 234 jongens en acht meisjes.
[86] Gegevens ontvangen van DJI. Peildatum 30 september 2023.
[87] 3RO bestaat uit Reclassering Nederland, Leger des Heils Jeugdbescherming & Reclassering en Stichting Verslavingsreclassering GGZ (SVG).

toezichttraject was 96% achttien jaar of ouder. De gemiddelde looptijd van een toezicht met PIJ-kader bij 3RO is bijna drie jaar. Wat betreft het soort toezicht had 3RO in 2024 74 lopende STP-trajecten en 102 voorwaardelijk beëindigde PIJ-maatregelen.[88]

Recidive

De RSJ heeft bij het Wetenschappelijk Onderzoek- en Datacentrum (WODC) recidivecijfers opgevraagd betreffende jeugdigen die uit een JJI zijn uitgestroomd na een PIJ-maatregel. Dit betreft algemene recidive, dat wil zeggen een nieuw begaan strafbaar feit (ongeacht ernst of type) dat heeft geleid tot een afdoening door het OM of een veroordeling door de rechter. Hieruit blijkt dat van de jeugdigen die tussen 2010 en 2019 zijn uitgestroomd na één jaar tussen de 29% en 54% is gerecidiveerd. Na drie jaar ligt dit percentage tussen de 51% en 73% en na vijf jaar tussen de 62% en 82%.[89]

Ook de enkele wetenschappelijke onderzoeken op dit terrein bevestigen dat jeugdigen na een PIJ-maatregel over het algemeen een hoge mate van recidive laten zien. Psychotische symptomen, het hebben van een sociaal netwerk, relationele vaardigheden, motivatie voor behandeling, zelfredzaamheid en zelfverzorging en ten slotte een positieve gerichtheid op school of werk blijken niet significant te verbeteren gedurende een PIJ-maatregel. De factoren die het sterkste samenhangen met recidive zijn middelengebruik, slechte relationele vaardigheden, negatieve coping mechanismen en gebrekkige zelfredzaamheid en zelfverzorging.[90] Daarnaast recidiveren jeugdigen die eerder een vermogensdelict (in combinatie met geweld) hebben gepleegd en jeugdigen met een antisociale stoornis, multi-problematiek en gezinsproblematiek vaker. Ten opzichte van deze groep laten jeugdigen met seksuele problematiek en zwakke sociale vaardigheden een veel lagere mate van recidive zien.[91]

2.4 Jurisprudentie

In de jurisprudentie zijn de in de hoofdstuk 1 aangehaalde knelpunten, die het uitgangspunt vormen voor dit advies, ook te herkennen. Verschillende rechtbanken en gerechtshoven hebben in hun motivering voor de verlenging van een PIJ-maatregel verwoord dat het niet beschikbaar zijn van een passende vervolgplek een reden is om de maatregel te verlengen, omdat het in belang is van een zo gunstig mogelijke verdere ontwikkeling van de jeugdige dat een passende vervolgplek wordt gevonden. Het kan daarbij gaan om een plek met een passend beveiligingsniveau waar gewerkt kan worden aan resocialisatie,[92] een geschikte behandelplek,[93] of een instelling voor beschermd of begeleid wonen.[94] Verschillende rechtbanken voegen daaraan toe dat als

[88] Gegevens ontvangen van 3RO.
[89] Gegevens ontvangen van het WODC.
[90] Reef, Jeltes & Van den Brink 2020.
[91] Kempes 2012.
[92] Rb. Rotterdam 6 oktober 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:9101.
[93] Rb. Rotterdam 31 maart 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:2910.
[94] Hof Arnhem-Leeuwarden 28 mei 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:4439.

er op korte termijn geen passende plek gevonden wordt, het opnieuw verlengen van de maatregel niet meer aan de orde is, omdat de PIJ-maatregel dan niet meer in het belang van een zo gunstig mogelijke ontwikkeling van de jeugdige is.[95] Dit leidt ertoe dat een maatregel voorwaardelijk beëindigd kan worden, zonder dat er een geschikte vervolgplek voor de jeugdige is. Het is dan aan de (jeugd)reclassering om te organiseren hoe voldoende hulp en steun geboden kan worden in het ambulante kader.[96] Ter overbrugging wordt de jeugdige dan opgevangen in zijn netwerk.[97]

Daarnaast wordt in de jurisprudentie expliciet kritiek geuit op het huidige stelsel. De rechtbank Amsterdam stelt in een verlengingszaak het volgende:

> 'Het is kwalijk te moeten constateren dat een minderjarige die ter behandeling van zijn problematiek tot de PIJ-maatregel is veroordeeld, nog altijd niet de behandeling heeft gekregen die hij nodig heeft. Sterker nog: na meer dan vier jaren binnen de maatregel, staat [veroordeelde] nu op een wachtlijst voor de therapie die hij nodig heeft, te weten schematherapie. Dat is wat de rechtbank betreft bedroevend en bijna onverteerbaar en doet [veroordeelde] en de maatschappij geen recht. De door de inrichting genoemde behandeling van [veroordeelde] door medewerkers van de groep, is naar het oordeel geen specialistische behandeling voor de persoonlijke problematiek van [veroordeelde]. De inrichting en [veroordeelde] moeten samen, hand in hand, toewerken naar zijn terugkeer in de maatschappij. De rechtbank beveelt de inrichting aan meer te richten op het samenwerken met [veroordeelde], in plaats van hem enkel te straffen voor zijn fouten, om hem vervolgens weer van voren af aan te beginnen. Mogelijk dat het inzetten van een coach al vanuit zijn verblijf in de JJI (en die [veroordeelde] ook buiten langdurig kan begeleiden) in aanvulling op het plan kan helpen om [veroordeelde] op een positieve manier te ondersteunen in zijn stappen terug de maatschappij in. De rechtbank wijst ook [veroordeelde] met nadruk op zijn verantwoordelijkheid om zich aan afspraken te gaan houden en zich daar niet telkens opnieuw aan te onttrekken, omdat dit betekent dat hij steeds weer opnieuw moet beginnen met het opbouwen van vrijheden'.[98]

De rechtbank Rotterdam constateert, eveneens in een verlengingszaak, dat in het huidige stelsel niet wordt ingezet op voldoende geschikte plekken voor deze jeugdigen, met alle risico's (voor de samenleving) van dien.[99]

---

[95] Rb. Rotterdam 31 maart 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:2910; Rb. Amsterdam 30 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:7003.
[96] Hof Arnhem-Leeuwarden 22 februari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:2466.
[97] Rb. Amsterdam 26 maart 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:2076; Rb. Rotterdam 2 mei 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:5054.
[98] Rb. Amsterdam 30 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:7003.
[99] Rb. Rotterdam 31 maart 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:2910.

Ook bij sanctieoplegging spelen de genoemde knelpunten een rol. Zo wordt in sommige zaken een voorwaardelijke PIJ-maatregel opgelegd, omdat de rechtbank weinig vertrouwen heeft in een behandeling in een JJI.[100] Het hof Arnhem-Leeuwarden heeft dit in maart 2025 als volgt verwoord:

> 'Anderzijds lijkt het erop dat de deskundigen uiteindelijk door het falend systeem in de jeugdstrafketen als noodgreep hebben geadviseerd een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel op te leggen, omdat op dit moment en al langere tijd geen geschikte opnameplek voor [verdachte] beschikbaar is. Het systeem faalt omdat - zoals inmiddels uit verschillende recente rechterlijke uitspraken blijkt - er te weinig plaatsen voor jeugdige verdachten en veroordeelden zijn waar zij de nodige zorg, behandeling en begeleiding krijgen'.[101]

Het hof Arnhem-Leeuwarden is niet bereid om het systeem falen in stand te houden door een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel op te leggen, zo blijkt uit de uitspraak, en oordeelt dat de Staat de grotere kans op recidive daarmee in stand houdt. Het falen van het systeem mag niet voor rekening van de verdachte komen, aldus het hof, want het belang van een zo gunstig mogelijke ontwikkeling dient voorop te staan.[102]

Bij de beslissing over of een PIJ-maatregel omgezet moet worden naar een tbs-maatregel wordt eenzelfde redenering gevolgd. Alles moet geprobeerd zijn om een geschikte vervolg- of woonplek te vinden en alleen het niet kunnen vinden van een geschikte plek is niet voldoende om deze zeer ingrijpende beslissing te nemen.[103]

---

[100] Rb. Zeeland-West-Brabant 4 mei 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:3048; Rb. Amsterdam 23 december 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:7859; Hof Arnhem-Leeuwarden 31 maart 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:1913.
[101] Hof Arnhem-Leeuwarden 31 maart 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:1913.
[102] Hof Arnhem-Leeuwarden 31 maart 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:1913.
[103] Hof Arnhem-Leeuwarden 7 december 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:10474; Rb. Den Haag 24 augustus 2023, ECLI:NL:RBDHA:2023:12737.

3 Noodzakelijke verbeteringen

Zoals in de inleiding beschreven, zijn in de afgelopen jaren verschillende onderzoeken verricht naar de knelpunten die er bestaan bij de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel. Aan de hand van die onderzoeken en de door de RSJ gevoerde gesprekken, wordt in dit hoofdstuk een probleemanalyse gemaakt, waarin de knelpunten naar voren worden gebracht. Op basis van deze probleemanalyse worden vervolgens noodzakelijke verbetermaatregelen beschreven, die ervoor moeten zorgen dat de knelpunten in de uitvoering van de PIJ-maatregel weggenomen worden.

3.1 Probleemanalyse

In 2021 heeft adviesbureau BMC, in het kader van het programma Vrijheidsbeneming op Maat onder leiding van DJI,[104] een inventarisatie gemaakt van de knelpunten rondom moeilijk plaatsbare jeugdigen, op basis van doorbraaksessies met professionals. In dat rapport wordt gesteld dat JJI's worstelen met de doorplaatsing van een kleine groep jeugdigen met een PIJ-maatregel. Uit deze inventarisatie blijkt dat het vaak gaat om jeugdigen met een ingewikkelde combinatie aan problematiek, zoals psychiatrische problemen en forse agressie al dan niet in combinatie met lvb-problematiek of bijvoorbeeld jeugdigen met een blijvend hoog risico op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Zij hebben vaak een combinatie van zorg en beveiliging nodig.[105] De geïdentificeerde knelpunten hebben betrekking op de beschikbaarheid en toegankelijkheid van het hulpaanbod, de beeldvorming over en bekendheid met de doelgroep, het proces van signaleren en verwijzen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid en doorzettingsmacht in het plaatsingsproces. BMC concludeert dat er twee factoren zijn die de kern van het probleem vormen:

1. Uitstel van de erkenning door professionals dat levenslange begeleiding en zorg nodig zijn; de PIJ-maatregel is gericht op verandering en groei met een sterke focus op behandeling, terwijl een stabiele verblijfsplek met voldoende structuur, veiligheid en nabijheid van professionals centraal zou moeten staan.

2. Schotten in financiering, marktwerking en de inrichting van en kaders in het zorglandschap beperken de toegang tot en passendheid van de zorg en ondersteuning voor 18-plussers in het jeugdstrafrecht.[106]

In 2024 heeft ook KPMG geconstateerd dat er landelijk een tekort is aan specialistische behandel- en woonvoorzieningen in een forensisch kader, vooral voor jeugdigen die langdurig verblijf, intensieve gedragsbegeleiding of zorg na hun achttiende jaar nodig hebben.[107]

[104] 'Over het programma', www.dji.nl.
[105] Poppens 2021, p. 3.
[106] Poppens 2021, p. 12-14.
[107] KPMG 2024.

Op basis van de bevindingen in dit hoofdstuk kan geconstateerd worden dat zich in de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel voor de gehele doelgroep een aantal prangende knelpunten voordoet. Dit betreft het vinden van een passende woonplek na uitstroom uit de JJI, met – indien nodig – zorg en begeleiding. Bijna al deze jeugdigen zijn ruim boven de achttien jaar bij uitstroom en de meesten kunnen of willen niet terug naar hun ouders. Het feit dat deze jeugdigen een PIJ-stempel[108] hebben en er sprake is van schotten in de financiering van zorg en verblijf voor jeugdigen en volwassenen, maakt dat het voor hen vaak zeer moeilijk is om een passende vervolgplek te vinden.

Daarnaast kan er een groep jeugdigen onderscheiden worden die te maken heeft met complexe co-morbide problematiek[109] en daardoor mogelijk gedurende een (groot) deel van hun levensloop gespecialiseerde forensische zorg en verblijf nodig heeft. Deze jeugdigen hebben vaak te maken met een combinatie van stoornissen zoals autisme, hechtingsstoornissen, een (licht) verstandelijke beperking, psychiatrische problematiek, gedragsproblemen zoals agressie, verslavingsproblemen en antisociale problematiek. Voor deze groep jeugdigen is er momenteel geen passend aanbod van forensische zorg beschikbaar. Daarmee wordt bedoeld aanbod waarin verschillende vormen van zorg met verschillende behandel- en beveiligingsniveaus worden geboden, die goed op elkaar aansluiten. Het aanbod voor volwassen veroordeelden, hoewel daar eveneens grote capaciteits- en doorstroomproblemen zijn, is veelzijdiger dan voor jeugdigen, wat betreft beveiligingsniveaus en behandelaanbod. Alleen jeugdigen bij wie de PIJ-maatregel wordt omgezet in een tbs-maatregel met bevel tot dwangverpleging kunnen daarmee automatisch gebruik maken van het volwassen zorgaanbod. Voor een omzetting naar een tbs-maatregel gelden echter – volgens de RSJ terecht – strenge eisen, zoals een hoog risico op recidive.[110] Voor alle andere jeugdigen geldt een veel omslachtigere en tijdrovendere route, die alleen maar complexer wordt naarmate de complexiteit van de problematiek van de jeugdige toeneemt.

Bevindingen van de RSJ

Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies, de jurisprudentie (zie paragraaf 2.4) en eerdere onderzoeken blijkt dat jeugdigen – ondanks hun eigen inspanningen en die van direct betrokkenen – te lang moeten wachten op een plek op een langverblijfafdeling in een JJI en dat zij te lang moeten wachten op het starten van hun behandeling en het re-integratie proces.[111] Dit leidt er

[108] En soms ook het stempel zedendelinquent. Zoals in paragraaf 2.3 vermeld is het recidiverisico bij dit type delicten echter doorgaans laag.
[109] Comorbiditeit is het tegelijkertijd naast elkaar voorkomen van verschillende stoornissen ('Comorbiditeit', www.wijzijnmind.nl).
[110] Art. 6:6:33 Sv; Groeneweg & Beijer-Holtman 2025. Het is uitdrukkelijk niet de bedoeling van de RSJ om de omzetting van een PIJ-maatregel naar een tbs-maatregel als een oplossing te presenteren voor de problemen bij de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel. Een dergelijke omzetting heeft namelijk (ook) nadelen voor de jeugdigen.
[111] IJenV 2022a; IJenV 2021b.

volgens betrokkenen toe dat de PIJ-maatregel langer duurt door verlenging van de maatregel, omdat niet voldaan is aan de behandeldoelen.[112] Bovendien leidt dit ertoe dat jeugdigen niet tijdig kunnen starten met het opbouwen van verlof en niet kunnen toewerken naar het STP. Dit zorgt voor hospitalisatie en detentieschade bij jeugdigen.[113] Daarnaast kan zelfs gesteld worden dat de capaciteitsproblemen bij de JJI's, wat betreft het in dienst hebben van voldoende, en gekwalificeerd, personeel en het tijdig kunnen aanbieden van een passende behandeling en resocialisatie, alleen maar zijn toegenomen sinds 2021.[114]

Dit maakt het extra moeilijk voor jeugdigen om te re-integreren in de maatschappij, na een PIJ-maatregel. Door lange opsluiting, zonder perspectief op behandeling en resocialisatie, raken jeugdigen gedemotiveerd en hebben zij het gevoel dat zij er alleen voor staan. Deze vicieuze cirkel van wachten en gedemotiveerd raken, zoals naar voren gebracht door de gesprekspartners en de ervaringsdeskundigen, draagt mogelijk bij aan de hoge mate van recidive die de groep jeugdigen met een PIJ-maatregel laat zien. Kenmerken van deze jeugdigen en de (in)effectiviteit van de behandeling kunnen eveneens een rol spelen in de mate van recidive. Vijf jaar na het einde van de maatregel is maar liefst 62% tot 82% van de jeugdigen gerecidiveerd (zie paragraaf 2.3). Dit betreft algemene recidive, maar ook zeer ernstige recidive is hier onderdeel van. Uit de gesprekken die in het kader van dit advies zijn gevoerd maakt de RSJ op dat het regelmatig voorkomt dat na ernstige recidive, tijdens of na afloop van de PIJ-maatregel, een tbs-maatregel wordt opgelegd.

[112] In 2017 was de gemiddelde duur van de PIJ-maatregel 1268 dagen (bijna 3,5 jaar) (Reef, Jeltes & Van den Brink 2020).
[113] RSJ 2021; Ligthart e.a 2018.
[114] Uit een recente raming blijkt dat de capaciteitsbehoefte van de justitiële jeugdinrichtingen naar verwachting toeneemt met ruim 2% per jaar tussen 2024 en 2030, omdat verwacht wordt dat zowel het aantal PIJ-maatregelen, het aantal jeugddetenties, de gemiddelde duur van jeugddetenties en het aantal voorlopig gehechten zullen toenemen (Tims e.a. 2023, p. 10). Zie ook IJenV 2022b.

Visie ervaringsdeskundigen

In de sessie met ervaringsdeskundigen is naar voren gekomen dat voor jeugdigen het verschil tussen jeugddetentie en een PIJ-maatregel niet altijd helder is. Zij verblijven in dezelfde JJI en jeugdigen weten niet precies wanneer de PIJ-maatregel start, na jeugddetentie. Het enige verschil dat zij ervaren is dat een jeugdige met een PIJ-maatregel wat vaker contact heeft met een psycholoog.

De ervaringsdeskundigen vragen zich af of de PIJ-maatregel niet op een andere manier uitgevoerd kan worden en op een andere locatie, zodat het verschil met jeugddetentie in een JJI duidelijk wordt. Het idee is geopperd om de jeugdige de keuze te geven tussen mee te werken aan een behandeling, die wat korter duurt en perspectief biedt op resocialisatie, of een wat langere jeugddetentie. Dit kan de motivatie voor behandeling vergroten.

Op basis van bovenstaande analyse constateert de RSJ dat de huidige PIJ-maatregel niet functioneert zoals dat zou moeten. De tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel is veelal een lege huls, omdat jeugdigen vaak geen tijdige en passende behandeling krijgen voor hun problemen. Dit zorgt er vervolgens voor dat de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel eveneens stagneren.

In de volgende paragrafen worden op basis van deze constateringen noodzakelijke voorwaarden geschetst waaraan op zeer korte termijn moet worden voldaan om de PIJ-maatregel naar behoren te laten functioneren. De eerste verbetering betreft het invoeren van landelijke toeleiding naar en financiering van zorg en begeleiding voor jeugdigen met een PIJ-maatregel (paragraaf 3.2). De tweede verbetering ziet op het beschikbaar stellen van tijdig en passend hulpaanbod binnen en buiten de JJI (paragraaf 3.3). De derde verbetering heeft betrekking op het vergroten van de kennis en expertise van betrokken partijen bij de PIJ-maatregel (paragraaf 3.4). Met ‘zeer korte termijn’ bedoelt de RSJ dat in 2026 gestart moeten worden met de implementatie van de aanbevelingen in de praktijk en dat deze implementatie in 2028 moet zijn afgerond. Voor wat betreft enkele aanbevelingen, zoals het ontwikkelen van kleinschalige forensische behandelvoorzieningen (zie paragraaf 3.3), begrijpt de RSJ dat volledige implementatie in 2028 niet haalbaar is. Dat neemt niet weg dat de implementatie daarvan (ook) in 2026 in gang moet zijn gezet.

3.2 Landelijke toeleiding en financiering

Richt een landelijk loket met doorzettingsmacht op, onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid, voor de inkoop van en toeleiding naar passende zorg en begeleiding.

De RSJ pleit voor het oprichten van een landelijk loket voor het inkopen van en toe leiden naar zorg en begeleiding voor jeugdigen met een PIJ-maatregel. Het is van belang dat er kwaliteitseisen gesteld worden aan de zorgaanbieders die door middel van certificering gecontracteerd worden door de Rijksoverheid. Het voordeel hiervan is dat er een landelijk overzicht ontstaat van de aanbieders, waardoor beter toezicht gehouden kan worden op deze aanbieders door de betreffende inspecties.

Het is vervolgens van belang dat dit landelijke loket doorzettingsmacht heeft, zodat de jeugdige gegarandeerd een (vervolg)plek krijgt toegewezen wanneer dit nodig is. Een belangrijk knelpunt dat naar voren is gekomen tijdens de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies, is dat deze doorzettingsmacht momenteel niet bestaat en hulpaanbieders jeugdigen kunnen weigeren. Dit heeft tot gevolg dat de individueel trajectbegeleider (ITB'er) werkzaam bij de JJI en de reclasseringsmedewerker vaak veel tijd en energie moeten stoppen in het vinden van een geschikte vervolgplek. Ook het feit dat jongvolwassenen met een forensisch profiel die uitstromen met een PIJ-maatregel momenteel zijn aangewezen op door de Jw gefinancierde zorg en begeleiding vormt een knelpunt, omdat deze vormen van zorg vaak niet passen bij deze doelgroep.

Door landelijke toeleiding te organiseren is het mogelijk om maatwerk te realiseren voor jeugdigen die uitstromen na een PIJ-maatregel, ongeacht hun leeftijd bij uitstroom. Het is daarbij van belang dat de inhoud van de zorg en begeleiding voorop staan en niet de randvoorwaarden, zoals leeftijd, regiobinding, justitieel kader of financieringsvorm. Verschillende gesprekspartners hebben geopperd dat voor wat betreft de organisatie aangesloten kan worden bij het Informatiesysteem forensische zorg (Ifzo),[115] waarin een jeugdafdeling met gecontracteerde en gecertificeerde zorgaanbieders gemaakt kan worden voor jeugdigen die uitstromen uit een JJI.[116]

De RSJ is van mening dat de voorgestelde wijzigingen in de Wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg,[117] wat betreft het regionaal samenwerken door gemeenten bij de inkoop van (hoog)specialistische jeugdzorg, niet afdoende zijn om de specifieke problemen die er bestaan ten aanzien van de door- en uitstroom van jeugdigen met

115 'Informatiesysteem forensische zorg (Ifzo)', www.forensischezorg.nl.
116 Daarbij kan ook gedacht worden aan jeugdigen die op basis van een andere titel langdurig in een JJI hebben verbleven.
117 *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 2.

een PIJ-maatregel op te lossen.[118] Momenteel is de VNG al gemandateerd om specialistische vormen van jeugdhulp voor de gemeenten op landelijk niveau te contracteren via het LTA (op basis van het jeugdhulpbudget van de gemeenten), maar de toewijzing van deze zorg gebeurt op gemeentelijke niveau. Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies blijkt de duidelijke wens van een groot deel van de gesprekspartners om zorg, begeleiding en woonaanbod landelijk in te kopen en de toeleiding door één loket te laten plaatsvinden. De RSJ kan zich hierin vinden. Landelijke toeleiding naar zorg vergt mogelijk een wetswijziging, naar analogie van de tbs-regelgeving.

Organiseer landelijke financiering van passend zorg- en woonaanbod voor jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel.

De meerderheid van de gesprekspartners is ook voorstander van landelijke financiering van zorg en begeleiding aan jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel. De groep jeugdigen die jaarlijks uitstroomt met een PIJ-maatregel is relatief klein, rond de vijftig jeugdigen per jaar. Door de spreiding over het land krijgen de meeste gemeenten weinig te maken met deze doelgroep.[119] Mede hierdoor kopen gemeenten weinig (dure) specialistisch forensische jeugdhulp in en bestaat er bij veel gemeenten weinig kennis over de financiering van zorg voor en begeleiding van deze doelgroep. Omdat zorg en begeleiding voor deze doelgroep weinig wordt ingekocht, is het voor jeugdhulpaanbieders niet aantrekkelijk om dit aan te bieden. Landelijke financiering kan bijdragen aan de continuïteit van financiering van deze vormen van zorg en begeleiding en regionale spreiding van het aanbod waarborgen. Daarnaast zorgt dit ervoor dat de financiële verantwoordelijkheid weggehaald wordt bij gemeenten, zodat zij hun jeugdhulpbudget kunnen besteden aan andere jeugdigen met een zorgvraag.

Landelijke financiering draagt ook bij aan het wegnemen van de schotten tussen het aanbod voor jeugdigen (gefinancierd vanuit de Jw) en het aanbod voor volwassenen (gefinancierd vanuit andere wettelijke kaders). Bijna alle jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel zijn inmiddels meerderjarig, maar doordat zij een jeugdsanctie opgelegd hebben gekregen vallen zij onder Jw-financiering. Het feit dat jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel onder de Jw vallen, waarop het woonplaatsbeginsel van toepassing is, is in de praktijk een belangrijk knelpunt. Dit leidt vaak tot onduidelijkheid over de financiering van de zorg en begeleiding bij de gemeente van

[118] In het Ontwerpbesluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg staat geëxpliciteerd dat onder regionaal in te kopen jeugdhulpvormen ook forensische jeugdhulp valt. Deze vorm van jeugdhulp wordt geboden als bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke sanctie of in het kader van jeugdreclassering door een forensische jeugdhulpaanbieder (art. 2.2.3 Ontwerpbesluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en nota van toelichting, p. 57).

[119] Uitzonderingen zijn de twee grootste steden, Amsterdam en Rotterdam, en gemeenten waar zich een JJI bevindt, zoals Nijmegen.

herkomst en de gemeente van vestiging. Door de zorg en begeleiding aan deze jeugdigen landelijk te financieren wordt deze onduidelijkheid weggenomen. Aangezien de fasen van het STP en de voorwaardelijke beëindiging onder de justitiële PIJ-maatregel vallen, ligt het bovendien voor de hand dat de zorg en begeleiding in deze fasen landelijk gefinancierd worden door het ministerie van Justitie en Veiligheid. Zodra de jeugdige zich gevestigd heeft in een gemeente en de PIJ-maatregel onvoorwaardelijk beëindigd is, kan de financiering van eventuele zorg en begeleiding via de overige wettelijke kaders plaatsvinden, zoals de Wmo of de Wlz. Het is van belang dat de landelijke financiering voor uitstroom met een PIJ-maatregel aansluit op andere financieringsvormen voor volwassenen, zodat de overgang soepel verloopt zodra de PIJ-maatregel onvoorwaardelijke beëindigd wordt.

3.3 Tijdig en passend hulpaanbod binnen en buiten

Kleinschalige beveiligde forensische behandelvoorzieningen

Zorg voor voldoende en passende behandeling in de JJI, gericht op terugkeer in de samenleving. Investeer daarbij in regionale, kleinschalige, beveiligde, forensische behandelvoorzieningen, die een succesvolle uitvoering van de (on)voorwaardelijke PIJ-maatregel mogelijk maken door een combinatie van passende zorg, behandeling en beveiliging.

Zoals beschreven in paragraaf 3.1 is er een aantal knelpunten tijdens het verblijf in de JJI, dat ervoor zorgt dat de door- en uitstroom uit de JJI stagneert. Dit betreft wachtlijsten voor plaatsing in de juiste groep (zoals een langverblijf groep in de JJI), voor behandelingen in de JJI en voor het begeleiden van verloven.[120] Onderdeel van een passende behandeling is ook de jeugdige voor te bereiden op terugkeer in de samenleving. Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd blijkt dat er onvoldoende capaciteit bestaat in de JJI's om de behandeling van de jeugdige, de begeleiding van verloven en de voorbereiding op uitstroom en nazorg goed te organiseren. Daarnaast zijn er onvoldoende voorzieningen waar jeugdigen na verblijf in de JJI kunnen uitstromen.

Al in 2015 heeft de RSJ geadviseerd dat het stelsel van JJI's anders georganiseerd moet worden, om de toen al bestaande knelpunten aan te kunnen pakken. Kleinschaligheid zou daarbij het uitgangspunt moeten zijn, waarbij passende behandeling en begeleiding van de jongere voorop staan en niet geslotenheid en beveiliging. Uitgangspunten die kleinschaligheid kenmerken zijn onder andere

[120] De IJenV heeft in meerdere onderzoeken geconstateerd dat de JJI's met structurele capaciteits- en personeelstekorten kampen, wat leidt tot interne wachtlijsten en onvoldoende passende behandeling, met name voor oudere en complexere jeugdigen (IJenV 2021a; IJenV 2021b; IJenV 2022a; IJenV 2022b; IJenV 2023a; IJenV 2025).

nabijheid van gezin en sociaal netwerk, samenwerking met lokale voorzieningen, hulpverlening en scholen, en bejegening en behandeling gericht op het individu door het bieden van maatwerk.[121] De RSJ concludeerde in 2015 ook dat vrijheidsbeneming gericht moet zijn op een veilige samenleving en dat sommige jeugdigen een hoog niveau van beveiliging nodig hebben. Ook in die gevallen moet worden gewerkt aan een spoedige overgang naar een kleinschalige, regionale voorziening.[122] Ook in de residentiële jeugdhulp wordt de omslag gemaakt van grootschalige instellingen naar kleinschalige en gezinsgerichte woonvormen, omdat uit onderzoek blijkt dat verblijf in grootschalige voorzieningen kunnen leiden tot repressie, detentieschade en andere schadelijke neveneffecten.[123]

In aansluiting hierop adviseert de RSJ om te investeren in regionaal gespreide kleinschalige beveiligde forensische behandelvoorzieningen, waar jeugdigen geplaatst en behandeld kunnen worden.[124] Jeugdigen kunnen hier na veroordeling tot een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel direct geplaatst worden (ex artikel 8 Bjj), doorstromen vanuit een JJI (ex artikel 48 lid 3 Bjj of artikel 8 Bjj) of uitstromen uit de JJI voorafgaand aan of tijdens het STP en de voorwaardelijke beeindiging.[125]

In deze beveiligde voorzieningen voor specialistische forensische behandeling kunnen jeugdigen ook geplaatst worden op basis van een bijzondere voorwaarde bij een voorwaardelijke PIJ-maatregel. Momenteel is er voor de doelgroep jeugdigen die daar mogelijk wel voor in aanmerking komt, maar voor wie een ambulante behandeling niet is geïndiceerd, een tekort aan klinische behandelvoorzieningen om een PIJ-maatregel voorwaardelijk te kunnen uitvoeren. Dit betreft jeugdigen die met een specialistische klinische behandeling gedurende de proeftijd van twee jaar kunnen resocialiseren in de maatschappij. Het bieden van maatwerk door het geven van een passende behandeling aan jeugdigen is een belangrijk uitgangspunt bij het voorkomen van recidive.[126] Doordat er geen klinische behandelplekken buiten de JJI's beschikbaar zijn wordt eveneens de druk op de JJI's steeds groter, met de eerder beschreven capaciteitsproblemen en wachtlijsten als gevolg.

De RSJ is van mening dat het plaatsen van jeugdigen in een kleinschalige forensische behandelvoorziening, met een passende mate van beveiliging, in de nabijheid van het

121 RSJ 2015.
122 RSJ 2015.
123 Zie RSJ 2023.
124 Hierbij kan gedacht worden aan een kleinschalige forensisch psychiatrische kliniek voor jeugdigen met beveiligingsniveaus 2 en 3. Binnen de tbs bestaan vier beveiligingsniveaus, oplopend in zwaarte van 1 naar 4. Een FPA valt binnen beveiligingsniveau 2. Patiënten starten op een gesloten afdeling, maar kunnen ook buiten de instelling behandeling krijgen en er wordt gewerkt aan terugkeer in de maatschappij. Een FPK valt onder beveiligingsniveau 3. De patiënten verblijven in een gesloten setting, waar ook de behandeling plaatsvindt. Zie: 'Verschillende beveiligingsniveaus', tbsnederland.nl.
125 Indien de nieuw te ontwikkelen kleinschalige voorzieningen onder de JJI's vallen ex artikel 8 Bjj is een plaatsing op basis van artikel 48 lid 3 Bjj niet nodig, maar kunnen jeugdigen daar direct geplaatst worden of doorstromen vanuit een JJI.
126 Bonta & Andrews 2007.

eigen netwerk of de potentiële gemeente van vestiging, een oplossing biedt voor de problemen die er nu bestaan bij de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel en de door- en uitstroom uit de JJI. In deze klinische behandelsetting kan gefaseerd gewerkt worden aan behandeling, en vervolgens resocialisatie en uitstroom naar een minder beveiligde setting, als dat passend is voor de jeugdige. De RSJ is van mening dat mogelijk een grotere groep jeugdigen die nu in een JJI verblijft, geschikt is voor verblijf in een kleinschalige forensische behandelvoorziening, op basis van een voorwaardelijke PIJ-maatregel of plaatsing op basis van artikel 48 lid 3 Bjj.[127] Dit zorgt ervoor dat mogelijk minder detentieschade optreedt bij jeugdigen. Wanneer de PIJ-maatregel vaker in de vorm van de voorwaardelijke variant opgelegd kan worden en deze variant door de juiste invulling beter benut kan worden, vermindert dit bovendien de instroom in de JJI's, wat de druk op de capaciteit van DJI verlicht. De RSJ is echter ook van mening dat er mogelijk een kleine groep jeugdigen is voor wie een kleinschalige voorziening niet geschikt is. Voor deze jeugdigen moet plaatsing in een JJI mogelijk blijven, met de mogelijkheid tot gefaseerde uitstroom naar een kleinschalige voorziening.

De RSJ is daarnaast van mening dat er meer oog moet zijn voor maatwerk. Dat wil zeggen dat tijdens de PIJ-maatregel al in een vroeg stadium duidelijk moet worden of een jeugdige mogelijk levenslang zorg en begeleiding nodig heeft.[128] Dit zal dan ook consequenties moeten hebben voor het STP, dat mogelijk niet volgens de bestaande voorwaarden uitgevoerd kan worden, en de vervolgplaatsing. In het kader van het vinden van een passende vervolgplek moet oog zijn voor blijvende levensloopbegeleiding voor de jeugdige en de daarbij toepasselijke wettelijke kaders en vormen van financiering van zorg. De omzetting naar een tbs-maatregel is alleen mogelijk indien er een grote kans op herhaling van het delict gedrag bestaat en niet wanneer levenslange begeleiding nodig is zonder dat gevaar voor recidive bestaat.[129]

De rol van huidige voorzieningen voor jeugdigen

De RSJ acht de huidige KVJJ's niet geschikt als voorziening voor deze doelgroep, zowel wat betreft de voorwaardelijke als onvoorwaardelijke PIJ-maatregel. Eerder onderzoek naar de KVJJ's heeft laten zien dat jeugdigen die intensief toezicht en langdurige begeleiding nodig hebben niet geschikt zijn voor een KVJJ.[130] Momenteel komt het af en toe voor dat een jeugdige voorafgaand aan of in het kader van het STP in een KVJJ verblijft. Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd blijkt echter dat dit een intensief voorbereidingsproces en intensieve begeleiding van de jeugdige vergt tijdens het verblijf in de KVJJ. Gezien de doelgroep van de KVJJ, namelijk jeugdige voorlopig gehechten die kort in de KVJJ verblijven,[131] is deze voorziening en het personeel niet

127 Zolang dergelijke kleinschalige voorzieningen niet als een JJI in de zin van de Bjj worden beschouwd.
128 Zie ook Poppens 2021.
129 Zie bijvoorbeeld: Hof Arnhem-Leeuwarden 23 december 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:11774 en Rb Midden-Nederland 16 maart 2023, ECLI:NL:RBNNE:2023:1070.
130 Crooijmans e.a. 2023.
131 De gemiddelde verblijfsduur in een KVJJ is circa vier weken (Crooijmans e.a. 2013).

(voldoende) toegerust op behandeling, begeleiding en resocialisatie van meestal inmiddels volwassenen met een PIJ-maatregel.

De RSJ heeft ook kennisgenomen van het voorstel van de toenmalige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid om de gesloten jeugdhulp-locatie in Harreveld om te vormen tot een JJI of een landelijke top klinische behandelvoorziening voor jeugdhulp in strafrechtelijk kader.[132] De RSJ is geen voorstander van het plaatsen van jeugdigen met een PIJ-maatregel in deze voorziening, omdat het niet regionaal en niet kleinschalig is.[133] De RSJ is voorstander van kleinschalige behandelvoorzieningen, waar maatwerk geboden kan worden en die zich in de nabijheid van het netwerk van de jeugdige bevinden.[134] Maatwerk kan alleen geboden worden als geen contra-indicaties gehanteerd worden, omdat deze ervoor zorgen dat een deel van de doelgroep wordt uitgesloten. Een voorbeeld van een kleinschalige behandelvoorziening is de Catamaran, waar jeugdigen tussen de 14 en 23 jaar behandeld kunnen worden.[135] Het aantal beschikbare plekken in deze voorziening is echter niet toereikend. Bovendien moeten behandelplekken verspreid over het land beschikbaar zijn. Deze instelling hanteert daarnaast bepaalde contra-indicaties, zoals het hebben van een verstandelijke beperking, waardoor niet iedere jeugdige daar terecht kan. Het is van belang dat er voor alle jeugdigen met een PIJ-maatregel passende behandelgroepen tijdig beschikbaar zijn. De RSJ meent dat deze investering noodzakelijk is in het belang van de jeugdige en de samenleving, gezien de kwetsbaarheid van de jeugdigen (ze hebben immers allemaal een gebrekkige ontwikkeling of ziekelijke stoornis van de geestvermogens) en de delictgevaarlijkheid van een gedeelte van deze groep.

Passende begeleiding en planning van gefaseerde door- en uitstroom uit de JJI

Start vóór de aanvang van het eerste begeleide verlof met het plannen en organiseren van de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel.

Start minimaal één jaar voor de aanvang van het STP met de voorbereiding en zorg voor voldoende maatwerk bij de invulling van het STP tijdens de PIJ-maatregel.

Het bieden van nazorg is een wettelijke taak van de overheid. De RvdK, de JJI, de (jeugd)reclassering en de gemeente van herkomst zijn verantwoordelijk voor de door-

[132] *Kamerstukken II* 2024/25, 24587, nr. 1050; Kamerbrief Heropening justitiële jeugdinrichting Harreveld, 3 september 2025.
[133] In het commissiedebat justitiële jeugd op 20 mei 2025 heeft de toenmalige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid benoemd dat het om een locatie met 70 plekken gaat.
[134] RSJ 2023.
[135] 'De Catamaran', www.ggze.nl.

en uitstroom van een jeugdige met een PIJ-maatregel.[136] Ten behoeve daarvan wordt voor de jeugdige periodiek een nazorgoverleg georganiseerd. Onlangs heeft de toenmalige staatssecretaris Rechtsbescherming aangekondigd dat er een landelijke werkagenda nazorg jeugd wordt opgesteld. Daarin moet onder andere aandacht besteed worden aan het organiseren van een nazorg overleg in iedere regio, het expliciteren van de rol van de (jeugd)reclassering, het zorgen voor vaste contactpersonen voor nazorg in de gemeenten en het vastleggen van de overgang naar het vrijwillig kader in de handreiking nazorg jeugd.[137]

Een passend zorg- en woonaanbod voor jeugdigen met een PIJ-maatregel na uitstroom uit de JJI is van groot belang voor een succesvolle resocialisatie van deze jeugdigen. Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies blijkt dat niet alle jeugdigen gefaseerd uitstromen, omdat het STP niet (of niet volledig) wordt uitgevoerd.[138] Dit betreft jeugdigen die vaak een lange en intensieve periode in detentie hebben gezeten en na afloop van de PIJ-maatregel nog zorg en begeleiding nodig hebben. Passende nazorg maakt het mogelijk om de overgang naar het leven buiten de JJI geleidelijk te laten verlopen. Het biedt jeugdigen daarnaast een vangnet voor momenten waarop zij tegen obstakels aanlopen. Door hen de kans te geven terug te vallen op vertrouwde begeleiders en instanties, wordt de kans op een succesvolle resocialisatie vergroot.

Uit gesprekken met betrokken partijen blijkt dat het vinden van een passende plek voor jeugdigen met een PIJ-maatregel bijzonder lastig is. Er zijn niet alleen te weinig geschikte plekken met de juiste expertise, maar ook terughoudendheid bij zorgaanbieders speelt een rol vanwege de complexe problematiek of bijvoorbeeld een zedenprofiel. Dit zorgt ervoor dat jeugdigen vaak niet op de plek terechtkomen die zij nodig hebben, wat hun resocialisatie belemmert. Uit de gesprekken blijkt dat het veelvuldig voor komt dat een ‘second best’ of ‘third best’ optie wordt gekozen.
Het is van groot belang om al vroeg te beginnen met de voorbereidingen op de uitstroom uit de JJI. De RSJ heeft eerder in het advies de *Buitenwereld naar binnen* geconstateerd dat het voor volwassen gedetineerden cruciaal is om de buitenwereld – denk aan de reclassering, gemeenten, zorgaanbieders en werkgevers – actief te betrekken.[139] Door verschillende organisaties en personen tijdig in het traject te betrekken, wordt een brug geslagen tussen binnen en buiten. Het is daarbij van belang dat er geïnvesteerd wordt in relaties met werkgevers in het hele land, zodat gedetineerden kunnen uitstromen in hun gemeente van herkomst of voorkeur.[140]
Dit is ook voor jeugdigen van groot belang. De reclassering en zorgaanbieders hebben die tijd nodig om een werk- en vertrouwensrelatie op te bouwen met de jeugdige. Als dat contact al binnen de muren van de JJI tot stand komt, vergroot dit de kans dat de

136 Art. 2:7 lid 2 Besluit tenuitvoerlegging strafrechtelijke beslissingen.
137 *Kamerstukken II* 2024/25, 28741, nr. 126.
138 Zie ook: Addink, Lekkerkerker & Vermeij 2010.
139 RSJ 2024, p. 31.
140 RSJ 2024, p. 31.

zorg buiten de JJI zonder onderbreking kan worden voortgezet. Een veilige, vertrouwde band die daar ontstaat, vormt een fundament waarop buiten verder gebouwd kan worden.

Op basis van de gevoerde gesprekken is de RSJ daarnaast van mening dat minimaal één jaar voor aanvang van het STP gestart moet worden met de voorbereiding daarvan. Deze tijd is nodig om het STP op een voor de jeugdige passende manier in te kunnen vullen en de jeugdige voor te kunnen bereiden op deze stap naar buiten. Het onbegeleide verlof kan op deze manier ingezet worden om de jeugdige te laten wennen aan de nieuwe werk- en woonomgeving.

Zoals hierboven is opgemerkt is het tevens van belang dat er tijdens de uitvoering van de PIJ-maatregel al vroeg oog is voor de groep jeugdigen die mogelijk langdurige zorg nodig heeft, ook na het beëindigen van de PIJ-maatregel. Dit moet meegenomen worden in de manier waarop verloven en het STP vormgegeven worden, om zo maatwerk te kunnen bieden. De IJenV heeft bijvoorbeeld benoemd dat voor jeugdigen met hoge risico's de mogelijkheid moet bestaan om een langere opbouw van werkverlof te realiseren.[141]

Zorg voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel voor het begeleiden van verloven, zodat de re-integratie niet stagneert.

De RSJ is van mening dat het essentieel is dat verlofaanvragen snel en efficiënt beoordeeld worden, zodat jeugdigen gemotiveerd blijven en hun stappen richting re-integratie niet stagneren. Een tijdige beoordeling zorgt ervoor dat de door- en uitstroom van jeugdigen uit de JJI soepel verloopt.

Vervolgens is het cruciaal dat er voldoende personeel beschikbaar is in de JJI om verlofmomenten mogelijk te maken en deze op een goede manier te begeleiden.[142] Verlof is namelijk een belangrijk onderdeel van het re-integratieproces. Het biedt jeugdigen een stukje vrijheid binnen de kaders van hun detentie en stelt hen in staat zich voor te bereiden op hun terugkeer in de maatschappij door te oefenen met vrijheden.

De IJenV heeft eerder ook geconstateerd dat door versobering van het dagprogramma jeugdigen ernstig beperkt worden in hun traject van resocialisatie en de ontwikkeling van jeugdigen. De IJenV stelt daarbij dat de JJI's hun best doen om met oplossingen te komen, maar dat deze problemen de individuele JJI's overstijgen en dat zij daarmee

[141] IJenV 2023b.
[142] IJenV 2021b; IJenV 2025.

werken aan een onuitvoerbare opdracht.[143] De RSJ is zich bewust van de krapte op de arbeidsmarkt, maar is van mening dat het werken met deze kwetsbare en gecompliceerde doelgroep meer gestimuleerd moet worden. De Rijksoverheid kan dit stimuleren door meer budget beschikbaar te stellen aan JJI's om goed gekwalificeerd personeel te werven, aan te nemen en langdurig te kunnen behouden. Op deze manier kan het werken met deze doelgroep aantrekkelijker gemaakt worden voor professionals. Voldoende personeel is van belang voor het laten slagen van de behandeling en de resocialisatie en draagt bij aan het voorkomen van recidive.

Tijdens een verlof kunnen jeugdigen kennismaken of het contact versterken met belangrijke partijen buiten de inrichting, zoals hulpverleners, scholen, werkgevers, sportverenigingen en familieleden. Deze contactmomenten dragen bij aan een soepelere uitstroom, omdat er al een basis van vertrouwen en samenwerking ligt. In sommige gevallen speelt het familiesysteem bovendien een belangrijke rol in de verdere ontwikkeling van de jeugdige na detentie. Actief contact met familie kan dan een waardevolle steun zijn in het traject naar zelfstandigheid.

Verlof is bovendien meer dan alleen een moment van tijdelijke vrijheid. De frequentie waarin jeugdigen verlof krijgen, heeft invloed op hun doorstroom binnen het systeem. Begeleid verlof is bijvoorbeeld een voorwaarde voor het toekennen van onbegeleid of planmatig verlof. En planmatig verlof kan weer een opstap zijn naar het STP. Hoewel de inhoud en kwaliteit van het verlof altijd leidend moeten zijn, blijkt dat regelmatige verloven het mogelijk maken om vrijheden gefaseerd op te bouwen. Zo kunnen jeugdigen steeds vaker oefenen met situaties buiten de inrichting onder begeleiding van professionals. Dit bevordert niet alleen hun ontwikkeling, maar vergroot ook de kans op een succesvolle terugkeer in de maatschappij.

Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd met professionals en ervaringsdeskundigen blijkt echter dat verloven regelmatig niet doorgaan vanwege personeelstekorten. Voor jeugdigen heeft dit directe gevolgen: zij kunnen hun motivatie voor het traject kwijtraken, perspectief verliezen en kansen missen om zich voor te bereiden op het leven buiten de muren van de JJI.

Passende zorg en begeleiding buiten de JJI

Creëer voldoende bij de forensische doelgroep passend hulpaanbod voor ná de uitstroom uit de JJI.

In aanvulling op het vroegtijdig organiseren van nazorg is het volgens de RSJ van belang dat er meer passende zorg en begeleiding op maat beschikbaar komt. Daarmee

[143] IJenV 2021b; IJenV 2022b; IJenV 2025.

wordt zorg bedoeld specifiek afgestemd op de behoeften van de doelgroep jeugdigen met een forensisch profiel. Deze zorg moet jeugdigen ondersteunen bij het geleidelijk loslaten van de structuur en begrenzing die zij in de JJI gewend zijn, en tegelijkertijd aansluiten bij hun leeftijd, ontwikkelingsniveau en vaardigheden. De stap van een gesloten omgeving naar de buitenwereld mag niet te groot zijn om terugval en stagnatie te voorkomen.

Op basis van de gevoerde gesprekken is de RSJ van mening dat het noodzakelijk is dat de forensische expertise bij bestaande zorgaanbieders en beschermde en begeleide woonvoorzieningen versterkt wordt. Veel zorgaanbieders beschikken nog over onvoldoende kennis en ervaring met deze specifieke doelgroep, wat hun inzetbaarheid beperkt. Door forensische deskundigheid structureel te integreren binnen deze voorzieningen, kunnen zij jeugdigen beter begeleiden in hun overgang naar een zelfstandig(er) leven.

Het tekort aan geschikte plekken voor deze jeugdigen werd in vrijwel alle gesprekken met ketenpartners benoemd als een ernstig knelpunt. Ook ervaringsdeskundigen onderstrepen dit. Niet alleen is het aanbod te beperkt, maar de beschikbare plaatsen zijn vaak snel vol, waardoor jeugdigen te lang moeten wachten of worden doorverwezen naar een minder passende voorziening. Zij belanden vaak in de ‘second best’ of ‘third best’ optie. Beide situaties hebben een negatieve invloed op hun resocialisatie en vergroten het risico op terugval.

Om dit te doorbreken is het volgens de RSJ noodzakelijk om te investeren in te ontwikkelen kleinschalige forensische behandelvoorzieningen. Deze voorzieningen kunnen ingezet worden tijdens de tenuitvoerlegging van een (on)voorwaardelijke PIJ-maatregel, voor en tijdens het STP en tijdens de voorwaardelijke beëindiging. Tegelijkertijd kunnen bestaande voorzieningen zich specialiseren en hun aanbod uitbreiden met de juiste forensische kennis. Deze dubbele strategie – uitbreiding én versterking – is nodig om beter passende zorg aan deze jeugdigen te kunnen bieden.

Creëer hulpaanbod dat de overgang tussen de JJI en (semi-)zelfstandig wonen verkleint, door voldoende mate van begeleiding, beschikbaarheid van behandeling en toezicht te bieden.

Om jeugdigen goed voor te bereiden op hun terugkeer in de samenleving, is het van groot belang dat zij begeleiding en toezicht krijgen die zijn afgestemd op hun behoeften en ontwikkelingsfase. Alleen op die manier kunnen zij leren omgaan met de uitdagingen die hen buiten de muren van de JJI te wachten staan. Nog op te richten kleinschalige forensische behandelvoorzieningen en intramurale (woon)voorzieningen vervullen een belangrijke rol als overgangsfase. Ze verkleinen de kloof tussen het beschermde en gestructureerde leven in de JJI en het (semi)zelfstandig wonen daarbuiten. Uit gesprekken met diverse betrokkenen blijkt dat de directe stap naar

volledig zelfstandig wonen en leven vaak als te groot wordt ervaren. Juist daarom is het van belang dat een extra tussenstap gecreëerd wordt, waarin jeugdigen zich met begeleiding kunnen voorbereiden op een meer zelfstandig leven.

Zorg ervoor dat passend hulpaanbod voor jeugdigen met een PIJ-maatregel in heel het land beschikbaar is.

Naast het creëren van voldoende en passend hulpaanbod voor jeugdigen, acht de RSJ het minstens zo belangrijk dat dit aanbod landelijk goed gespreid beschikbaar is. Jeugdigen moeten de mogelijkheid hebben om hulp te ontvangen in de buurt van hun eigen woonomgeving. Begeleiding dicht bij huis versterkt niet alleen de continuïteit van zorg, maar maakt het ook gemakkelijker om contact te onderhouden met familie en sociaal netwerk – een netwerk dat vaak van grote waarde is tijdens het resocialisatieproces.

Een landelijke spreiding van passend hulpaanbod draagt bovendien bij aan gelijke kansen voor alle jeugdigen, ongeacht waar zij vandaan komen. Wanneer zorgaanbod niet langer afhankelijk is van de mogelijkheden binnen de eigen gemeente, kunnen jeugdigen beter terecht op een plek die écht aansluit bij hun behoeften. Daarnaast is het van belang dat specialistisch aanbod voor deze doelgroep dichter bij de beoogde woonplaats van de jeugdige beschikbaar is. Dit bevordert niet alleen de effectiviteit van de begeleiding, maar voorkomt ook dat jeugdigen onnodig ver van hun sociale omgeving geplaatst worden, wat de kans op succesvolle resocialisatie kan verkleinen.

Zorg dat zorg en begeleiding beschikbaar blijven voor jeugdigen met een PIJ-maatregel zolang dat nodig is, en zo nodig levenslang.

Blijvende zorg en begeleiding moet beschikbaar zijn voor jeugdigen die dit nodig hebben – in sommige gevallen zelfs levenslang. Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies blijkt dat voor een deel van deze doelgroep een volledig zelfstandig bestaan in de maatschappij waarschijnlijk niet haalbaar is. Zij blijven aangewezen op zorg, begeleiding of een zekere mate van beveiliging om hun leven op een stabiele manier vorm te kunnen geven. Het is van belang dat dit wordt onderkend door de overheid en zorgaanbieders.

Langdurige of permanente zorg en begeleiding is cruciaal om te voorkomen dat deze jeugdigen vastlopen zodra zij zelfstandig moeten wonen en functioneren in de samenleving. Zonder deze steun lopen zij het risico om terug te vallen in oude gedragspatronen, waardoor zij opnieuw in de problemen raken. Door een betrouwbare

vorm van stabiele zorg aan te bieden, kunnen deze jeugdigen hun motivatie behouden, structuur ervaren en binnen hun mogelijkheden blijven groeien – ook op de lange termijn.

3.4 Kennis en expertise

Vergroot de kennis bij gemeenten over hun wettelijke taak en verantwoordelijkheid ten aanzien van nazorg aan jeugdigen met een PIJ-maatregel.

Zoals uit paragraaf 3.2 blijkt is de RSJ voorstander van landelijke toeleiding en financiering van zorg en begeleiding aan jeugdigen met een PIJ-maatregel tot het moment waarop deze onvoorwaardelijk beëindigd wordt. Ongeacht of deze aanbeveling wordt overgenomen vindt de RSJ het van belang dat gemeenten kennis en expertise opbouwen over de forensische zorg en de aansluiting op de door de gemeente gefinancierde (woon)zorg, wanneer een jeugdige terugkeert naar de gemeente. Na de onvoorwaardelijke beëindiging van de PIJ-maatregel vallen deze jeugdigen onder de verantwoordelijkheid van de gemeente, ook wanneer niet gekozen wordt voor landelijke financiering van nazorg.

Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd in het kader van dit advies en uit eerder onderzoek[144] blijkt dat over de nazorg na de PIJ-maatregel bij veel gemeenten onduidelijkheid bestaat. Er is onduidelijkheid over de toepasselijke wettelijke kaders, de beschikbare financieringsmogelijkheden en er lijken uiteenlopende interpretaties te bestaan bij gemeenten over welke leeftijdsgrenzen gelden binnen de Jw. Het gebrek aan kennis zorgt ervoor dat jeugdigen die uitstromen afhankelijk zijn van de uitkomst van discussies die ontstaan binnen én tussen gemeenten over wie verantwoordelijk is en hoe de nazorg moet worden geregeld. Landelijke toeleiding en financiering kan dit knelpunt deels verhelpen. Los daarvan pleit de RSJ ervoor dat elke gemeente voldoende kennis en expertise heeft over de wetgeving, financiering en verantwoordelijkheid voor de nazorg aan deze doelgroep. De RSJ vindt dat gemeenten kennisuitwisseling moeten bevorderen door regelmatig overleg te organiseren met andere gemeenten op bovenregionaal niveau.[145] Het is van belang dat gemeenten, al dan niet op regionaal niveau, een contactpersoon aanstellen, die kan zorgen voor een succesvolle resocialisatie van jeugdigen, ongeacht de omvang van de gemeente.[146]

144 Poppens 2021.
145 *Kamerstukken II* 2023/24, 36546, nr. 2.
146 Zie bijv.: 'Re-integratieofficier', www.maakhetzeniettemakkelijk.nl.

Vergroot de kennis en expertise bij de ketenpartners over verschillende zorgindicaties op basis waarvan jeugdigen geplaatst kunnen worden, zoals geregeld in de Wmo, Wlz, Wvggz en Wzd.

Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de zorg aan jeugdigen vanaf het moment dat de PIJ-maatregel onvoorwaardelijk beëindigd is, ongeacht of de door de RSJ geadviseerde landelijke toeleiding en financiering wordt ingevoerd. Wanneer jeugdigen blijvende zorg nodig hebben, is het dan ook van cruciaal belang dat duidelijk is welke zorg beschikbaar is en welke zorgindicatie voor hen kan worden aangevraagd. Dit zorgt ervoor dat de jeugdigen op de voor hen beste plek terechtkomen.

Op basis van de gevoerde gesprekken constateert de RSJ dat de verschillende partijen die zijn betrokken bij de nazorg van jeugdigen vaak onvoldoende op de hoogte zijn van de – naast de Jw – bestaande overige wettelijke kaders op basis waarvan zorg en begeleiding aan de uitstromende jeugdige met een PIJ-maatregel kan worden geboden. Daarbij kan worden gedacht aan zorg en begeleiding op basis van een Wmo- of Wlz-indicatie, dan wel een plaatsing op basis van een rechterlijke machtiging in de zin van de Wzd of de Wvggz. Het ontbreekt in de praktijk echter aan kennis en expertise over deze wettelijke kaders, waardoor vaak alleen wordt gekeken naar de mogelijkheden die bestaan op basis van de Jw, aldus enkele gesprekspartners.
De RSJ ziet dit als een gemiste kans. Het is van belang dat de kennis hieromtrent bij de ketenpartners wordt vergroot, zodat de best passende zorg en begeleiding geboden kan worden.

Vergroot de kennis en expertise op het gebied van de forensische doelgroep bij zorgaanbieders en hulpverleners die met deze doelgroep werken, om zo ook de negatieve beeldvorming over en de terughoudendheid die bestaat ten aanzien van deze jeugdigen bij te stellen.

De complexiteit van de doelgroep vraagt om maatwerk en forensische kennis. Wanneer maatwerk niet geboden kan worden en jeugdigen op voor hen minder geschikte plekken terechtkomen, sluit de behandeling niet aan bij hun behoeften en zal het risico op recidive groter zijn.[147] Uit de gesprekken die de RSJ heeft gevoerd blijkt dat zorgaanbieders vaak terughoudend zijn bij het opnemen van jeugdigen met een PIJ-maatregel. Dit komt door de onbekendheid met deze doelgroep, hun leeftijd (vaak begin twintig) en de complexe problematiek. De RSJ erkent dat de terughoudendheid ten aanzien van deze doelgroep deels terecht kan zijn, vanwege de vaak zware problematiek en voorgeschiedenis van hulpverlening en behandeling.

[147] Zie het Risk-Need-Responsivity (RNR) model, zoals beschreven door Bonta & Andrews 2007.

De zorgaanbieders die beschikbaar zijn, hebben te weinig plekken, waardoor er lange wachtlijsten ontstaan en een zeer selectief toelatingsbeleid geldt. Het is van belang dat zorgaanbieders meer maatwerk kunnen bieden aan jeugdigen en jongvolwassenen met een combinatie van problematiek (zoals lvb en gedragsproblemen) die uitstromen met een PIJ-maatregel. De RSJ vindt het niet wenselijk wanneer deze kwetsbare jeugdigen en jongvolwassenen samen geplaatst worden met oudere volwassenen met een forensisch profiel (denk aan de populatie in een FPA of FPK). De RSJ hoopt dat door het vergroten van kennis en expertise bij zorgaanbieders de negatieve beeldvorming en terughoudendheid verminderd kunnen worden, zonder de reële risico's uit het oog te verliezen.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

De toenmalige staatssecretaris van Justitie en Veiligheid heeft de RSJ gevraagd te adviseren over de knelpunten die bestaan bij de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel. De door de RSJ te beantwoorden hoofdvraag luidt: *Hoe kan de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel uit de JJI bevorderd worden?*[148] De RSJ heeft gaandeweg het adviestraject ook knelpunten met betrekking tot de instroom en de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel heeft gesignaleerd en deze heeft meegenomen in de aanbevelingen.

Al geruime tijd bestaan er in de praktijk grote zorgen over een kleine groep jeugdigen met een PIJ-maatregel die zeer moeilijk plaatsbaar is. Jaarlijks stromen circa vijftig jeugdigen uit, die doorgaans inmiddels ouder dan achttien jaar zijn. Voor de gehele doelgroep geldt dat het vinden van een passende woonplek na uitstroom uit de JJI problematisch is. De jeugdigen voor wie in het bijzonder moeilijk een vervolgplek te vinden is, hebben vaak een complexe combinatie van problematiek, zoals psychiatrische problemen en agressie al dan niet in combinatie met lvb-problematiek of bijvoorbeeld een blijvend hoog risico op seksueel grensoverschrijdend gedrag. Hierdoor betreft het veelal kwetsbare jeugdigen die mogelijk levenslang een combinatie van (intensieve) zorg en beveiliging nodig hebben. Hoewel deze laatste groep relatief klein is, zijn de maatschappelijke risico's groot wanneer voor hen geen passende vervolgplek wordt gevonden, mede gezien de hoge kans op recidive. Aan de ingrijpende beslissing om de PIJ-maatregel om te zetten in een tbs-maatregel, zodat de jeugdige in een forensische voorziening voor volwassenen geplaatst kan worden, worden – terecht – hoge eisen gesteld. Eén van die eisen is dat de kans op herhaling groot moet zijn. Deze omzetting vindt vanwege die hoge eisen dan ook zelden plaats.

De in eerdere onderzoeken en jurisprudentie gesignaleerde knelpunten worden ook door de RSJ herkend. Deze hebben betrekking op de beschikbaarheid en toegankelijkheid van het woon- en hulpaanbod, en bekendheid met en de beeldvorming over de forensische doelgroep, het proces van signaleren en verwijzen en de gezamenlijke verantwoordelijkheid en doorzettingsmacht in het plaatsingsproces. De RSJ is verontrust dat er aan de aanbevelingen uit eerdere onderzoeken om deze knelpunten weg te nemen nog steeds geen vervolg is gegeven.

De RSJ concludeert dat de huidige uitvoering van de PIJ-maatregel in de JJI niet in het belang is van de jeugdige en de samenleving, ondanks alle inspanningen van jeugdigen en direct betrokkenen. Problemen in de uitvoering van de PIJ-maatregel, zoals wachtlijsten voor interne doorplaatsing en behandeling, problemen bij de uitvoering van verlof en tekort aan personeel, liggen deels ten grondslag aan de

[148] Zie paragraaf 1.2 voor de deelvragen.

knelpunten die bestaan bij de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel.

Noodzakelijke verbeteringen

De RSJ constateert dat de PIJ-maatregel niet functioneert zoals die zou moeten, ondanks alle inspanningen van jeugdigen, professionals en andere betrokkenen. Gezien de grote zorgen die de RSJ heeft over de tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel en om de geconstateerde knelpunten te kunnen wegnemen, is het noodzakelijk dat op zeer korte termijn een aantal verbeteringen wordt doorgevoerd in de huidige tenuitvoerlegging van de PIJ-maatregel. In de optiek van de RSJ moeten de volgende verbetermaatregelen worden doorgevoerd:

- *De landelijke toeleiding naar en financiering van zorg en begeleiding voor jeugdigen met een PIJ-maatregel.* Dit vergt mogelijk een wetswijziging, naar analogie van de tbs-regelgeving. Dit probleem kan echter niet wachten op een doorgaans langdurig wetgevingsproces en vraagt daarom om een spoedige oplossing. De RSJ vindt dat deze verbeteringen in 2026 in gang gezet moeten worden en uiterlijk in 2028 afgerond moeten zijn.

- *Een passend en tijdig hulpaanbod voor jeugdigen met een PIJ-maatregel,* zowel binnen als buiten de JJI, in de vorm van kleinschalige, beveiligde, forensische, behandelvoorzieningen, met oog voor maatwerk en – indien nodig – levenslange zorg. De RSJ begrijpt dat voor de volledige implementatie van kleinschalige behandelvoorzieningen mogelijk meer tijd nodig is dan voor de implementatie van de andere verbetermaatregelen, maar de ontwikkeling daarvan moet in ieder geval in 2026 starten.

- *De vergroting van kennis en expertise over deze doelgroep bij alle betrokken partijen.* Dit betreft specialistische forensische kennis, maar ook kennis van juridische kaders op basis waarvan zorg en begeleiding geboden en gefinancierd kan worden. Ook voor deze aanbevelingen geldt dat deze in 2026 in gang gezet moeten worden en uiterlijk in 2028 afgerond moeten zijn.

De RSJ concludeert dat veel knelpunten in de door- en uitstroom met en uit de PIJ-maatregel samenhangen met de manier waarop het stelsel momenteel is georganiseerd. Landelijke toeleiding naar passende zorg door één centraal loket met doorzettingsmacht en landelijke financiering door het ministerie van Justitie en Veiligheid dragen eraan bij dat een aantal belangrijke knelpunten wordt verminderd of weggenomen.

Een aantal andere knelpunten hangt samen met de manier waarop de PIJ-maatregel ten uitvoer wordt gelegd. In lijn met wat de RSJ in 2015 heeft geadviseerd is het uitgangspunt in dit advies dat kleinschalige voorzieningen voor jeugdigen de voorkeur verdient. In kleinschalige forensische behandelvoorzieningen kan maatwerk geboden

worden en aangesloten worden bij de fase van de PIJ-maatregel waarin de jeugdige zich bevindt. Dit kan zowel gedurende de behandeling, op basis van plaatsing in een kleinschalige voorziening of op basis van artikel 48 lid 3 Bjj, als in de re-integratiefase gedurende of na het STP en tijdens de voorwaardelijke beëindiging.

Bovendien kan het plaatsen van jeugdigen in een kleinschalige forensische behandelvoorziening zorgen voor verlichting op de capaciteitsdruk in de JJI's. Jeugdigen die vanwege hun (minder complexe) problematiek korter behandeld kunnen worden, kunnen in aanmerking komen voor een voorwaardelijke PIJ-maatregel met als bijzondere voorwaarde klinische plaatsing in een beveiligde behandelinrichting. Dit kan detentieschade en mogelijke recidive helpen voorkomen. Hierdoor kan er ook in de JJI's meer capaciteit ontstaan, zodat de wachtlijsten voor langverblijfgroepen en behandeling verminderen voor jeugdigen met een onvoorwaardelijke PIJ-maatregel.

De RSJ concludeert in het verlengde hiervan dat er meer oog moet zijn voor maatwerk. Dat wil zeggen dat al in een vroeg stadium van de PIJ-maatregel duidelijk moet worden of een jeugdige mogelijk levenslange zorg en/of begeleiding nodig heeft. Dit moet meegenomen worden in de plannen die gemaakt worden in het kader van resocialisatie en nazorg, zoals de invulling van het STP. Daarbij moet ook aandacht zijn voor andere toepasselijke wettelijk kaders, buiten het (jeugd)strafrecht, waarbinnen deze levensloopbegeleiding geboden en gefinancierd kan worden.

De RSJ zal de ontwikkelingen op het terrein van de uitvoering en door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel de komende jaren kritisch blijven volgen. De voorgaande conclusies worden hierna uitgewerkt in concrete aanbevelingen.

4.2 Aanbevelingen

Landelijke toeleiding en financiering

1. Richt een landelijk loket met doorzettingsmacht op, onder verantwoordelijkheid van de minister van Justitie en Veiligheid, voor de inkoop van en toeleiding naar passende zorg en begeleiding.

2. Organiseer landelijke financiering van passend zorg- en woonaanbod voor jeugdigen die uitstromen met een PIJ-maatregel.

Tijdig en passend hulpaanbod binnen en buiten de JJI

3. Zorg voor voldoende en passende behandeling in de JJI, gericht op terugkeer in de samenleving. Investeer daarbij in regionale, kleinschalige, beveiligde, forensische behandelvoorzieningen, die een succesvolle uitvoering van de (on)voorwaardelijke PIJ-maatregel mogelijk maken door een combinatie van passende zorg, behandeling en beveiliging.

4. Start vóór de aanvang van het eerste begeleide verlof met het plannen en organiseren van de door- en uitstroom van jeugdigen met een PIJ-maatregel.

5. Start minimaal één jaar voor de aanvang van het STP met de voorbereiding en zorg voor voldoende maatwerk bij de invulling van het STP tijdens de PIJ-maatregel.

6. Zorg voor voldoende en goed gekwalificeerd personeel voor het begeleiden van verloven, zodat de re-integratie niet stagneert.

7. Creëer voldoende bij de forensische doelgroep passend hulpaanbod voor ná de uitstroom uit de JJI.

8. Creëer hulpaanbod dat de overgang tussen de JJI en (semi-)zelfstandig wonen verkleint, door voldoende mate van begeleiding, beschikbaarheid van behandeling en toezicht te bieden.

9. Zorg ervoor dat passend hulpaanbod voor jeugdigen met een PIJ-maatregel in heel het land beschikbaar is.

10. Zorg dat zorg en begeleiding beschikbaar blijven voor jeugdigen met een PIJ-maatregel zolang dat nodig is, en zo nodig levenslang.

Kennis en expertise

11. Vergroot de kennis bij gemeenten over hun wettelijke taak en verantwoordelijkheid ten aanzien van nazorg aan jeugdigen met een PIJ-maatregel.

12. Vergroot de kennis en expertise bij de ketenpartners over verschillende zorgindicaties op basis waarvan jeugdigen geplaatst kunnen worden, zoals geregeld in de Wmo, Wlz, Wvggz en Wzd.

13. Vergroot de kennis en expertise op het gebied van de forensische doelgroep bij zorgaanbieders en hulpverleners die met deze doelgroep werken, om zo ook de negatieve beeldvorming over en terughoudendheid die bestaat ten aanzien van deze jeugdigen bij te stellen.

Geraadpleegde stukken

Literatuurlijst

Addink, Lekkerkerker & Vermeij 2010
A. Addink, L. Lekkerkerker & K. Vermeij, *Dertig jongeren met een PIJ. Cohortstudie naar het voortraject, de tenuitvoerlegging en het natraject van de PIJ-maatregel,* Utrecht: NJI 2010.

AEF 2020
Andersson Elffers Felix, *Jeugdhulp in strafrechtelijk kader. Knelpunten in de advisering en tenuitvoerlegging en eerste oplossingsrichtingen*, Utrecht: AEF 2020.

De Beer 2022
A. de Beer, 'De Jeugdwet 2015 en PIJ'ers', *PROCES. Tijdschrift voor strafrechtspleging* 2022/1.

Beumer 2015
S. Beumer, 'Nazorg voor PIJ'ers: een weeffout in de Jeugdwet 2015', *PROCES. Tijdschrift voor strafrechtspleging* 2023/5-6.

Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd 2022
Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd, *Nazorg voor jeugdigen na verblijf in een Justitiële Jeugdinrichting. Landelijke handreiking ten behoeve van regionale werkafspraken tussen jeugdstrafrechtspartners en gemeenten,* Den Haag: Beleidsgroep nazorg jeugd/ Coördinerend Beraad Jeugd 2022.

Bonta & Andrews 2007
J. Bonta & D.A. Andrews, 'Risk-Need-Responsivity Model for Offender Assessment and Rehabilitation', *Public Safety Canada* 2007/6.

Crooijmans e.a. 2023
K. Crooijmans e.a., *Eindrapport Monitor Kleinschalige Voorzieningen Justitiële Jeugd,* Rotterdam: Rebel Strong Society 2023.

DJI 2021
Dienst Justitiële Inrichtingen, *Uitvoeringskader omzetting PIJ naar Tbs*, Den Haag: DJI 2021.

DJI 2023
Dienst Justitiële Inrichtingen, *Uitstroom JJI 2023 NL*, Den Haag: DJI 2023.

Groeneweg & Beijer-Holtman 2025
M.A. Groeneweg & M.D. Beijer-Holtman, 'Omzetting PIJ naar TBS: eerste ervaringen en uitdagingen in de praktijk', *Sancties* 2025/44.

IJenV 2021a
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Bevindingen monitor personele bezetting en veranderde doelgroep JJI's en scholen*, Den Haag: IJenV 2021.

IJenV 2021b
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Voortgangsbrief intensief toezicht inspecties JJI's*, Den Haag: IJenV 2021.

IJenV 2022a
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Voortgangsbrief intensief toezicht JJI's*, Den Haag: IJenV 2022.

IJenV 2022b
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Stand van zaken intensief toezicht JJI's*, Den Haag: IJenV 2022.

IJenV 2023a
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Beëindiging intensief toezicht justitiële jeugdinrichtingen, wel extra aandacht voor de ontstane problematiek door sluiting RJJI Horsterveen*, Den Haag: IJenV 2023.

IJenV 2023b
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Calamiteitenonderzoek in Rijks Justitiële Jeugdinrichting Den Hey-Acker. Onderzoek naar aanleiding van het overlijden van een jongere na een gijzeling van – en onttrekking aan – zijn begeleiders*, Den Haag: IJenV 2023.

IJenV 2025
Inspectie Justitie en Veiligheid, *Ernstige zorgen over effect acute personele tekorten op jongeren en medewerkers in RJJI De Hartelborgt en perspectief JJI's in brede zin*, Den Haag: IJenV 2025.

JenV & VWS 2024
Ministerie van Justitie en Veiligheid & Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, *Werkagenda Verbeteren van de aansluiting tussen de forensische zorg en reguliere zorg,* Den Haag: JenV/VWS 2024, bijlage bij *Kamerstukken II* 2024/25, 33628, nr. 106.

Kempes 2012
M. Kempes, *Overzicht van onderzoek naar de PIJ-maatregel tussen 2006-2011,* Den Haag: WODC 2012.

KPMG 2024
KPMG, *Inventarisatie en advies doorontwikkeling landelijke inkoop jeugdhulp*, Amstelveen: KPMG Advisory N.V. 2024.

Van der Laan e.a. 2024
A. van der Laan e.a., *Ontwikkelingen in de jeugdcriminaliteit 2000-2023. Synthese van bevindingen uit de Monitor Jeugdcriminaliteit,* Den Haag: WODC 2024.

Ligthart e.a. 2018
S. Ligthart e.a., 'De Nederlandse detentieomgeving en het resocialisatiebeginsel. Implicaties van neuropsychologisch onderzoek', *NJB* 2018/14.

Moolenaar 2024
D.E.G. Moolenaar, *Criminaliteit en rechtshandhaving 2023. Ontwikkelingen en samenhangen,* Den Haag: WODC 2024.

Poppens 2015
M.C. Poppens, *Knelpunten bij doorplaatsing PIJ-jongeren. De resultaten van een inventarisatie van de knelpunten bij doorplaatsing tijdens en na afloop van verblijf in een Justitiële Jeugdinrichting,* Den Haag: JenV 2015.

Poppens 2021
M.C. Poppens, *Doorbraaksessies moeilijk plaatsbare jeugdigen. Verslag van de uitkomsten en adviezen voor vervolg,* Amersfoort: BMC 2021.

Reef, Jeltes & Van den Brink 2020
J. Reef, M. Jeltes & Y. van den Brink, *De PIJ-maatregel doorgelicht. Juridische grondslagen, populatiekenmerken, gedragsverandering en recidive*', Nijmegen: Wolf Legal Publishers 2020.

RSJ 2015
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Gekanteld perspectief,* Den Haag: Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 2015.

RSJ 2021
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Korte detenties nader bekeken. Minder korte detenties en meer betekenisvolle alternatieven,* Den Haag: Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 2021.

RSJ 2023
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *Vrijheidsbeperkende maatregelen in de open residentiële jeugdhulp? Context en een advies over de toekomst,* Den Haag: Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 2023.

RSJ 2024
Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming, *De buitenwereld naar binnen. Advies over het belang van het betrekken van de buitenwereld bij detentie voor resocialisatie en herstel,* Den Haag: Raad voor Strafrechtstoepassing en Jeugdbescherming 2024.

Tims e.a. 2023
B. Tims e.a., *Capaciteitsbehoeften Justitiële Ketens t/m 2030. Beleidsneutrale ramingen,* Den Haag: WODC/Raad voor de rechtspraak 2023.

VWS, V&J & VNG 2014
Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, Ministerie van Veiligheid en Justitie en Vereniging van Nederlandse Gemeenten, *Stelselwijziging Jeugd. De uitvoering van het jeugdstrafrecht na inwerkingtreding van de Jeugdwet*, Den Haag: VWS, V&J & VNG 2014.

Overige bronnen

Wet- en regelgeving
Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen
Jeugdwet
Regeling verlof en STP jeugdigen
Reglement justitiële jeugdinrichtingen
Wet langdurige zorg
Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg
Wet zorg en dwang psychogeriatrische en verstandelijk gehandicapte cliënten
Wetboek van Strafrecht
Wetboek van Strafvordering

Ontwerpbesluit Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg en nota van toelichting

Kamerstukken
Kamerstukken II 2023/24, 36546, nr. 2 (Voorstel van wet, Wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg)
Kamerstukken II 2023/24, 36546, nr. 3 (Memorie van toelichting, Wet Verbetering beschikbaarheid jeugdzorg)
Kamerstukken II 2024/25, 24587, nr. 1050 (Justitiële Inrichtingen)
Kamerstukken II 2024/25, 28741, nr. 126 (Verzamelbrief Justitiële Jeugd)
Kamerstukken II 2024/25, 31839, nr. 1087 (Voortgangsbrief Jeugd)

Jurisprudentie
Hof Arnhem-Leeuwarden 28 mei 2020, ECLI:NL:GHARL:2020:4429
Hof Arnhem-Leeuwarden 23 december 2021, ECLI:NL:GHARL:2021:11774

Hof Arnhem-Leeuwarden 7 december 2023, ECLI:NL:GHARL:2023:10474
Hof Arnhem-Leeuwarden 22 februari 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:2466
Hof Arnhem-Leeuwarden 31 oktober 2024, ECLI:NL:GHARL:2024:6701
Hof Arnhem-Leeuwarden 21 maart 2025, ECLI:NL:GHARL:2024:2007
Hof Arnhem-Leeuwarden 31 maart 2025, ECLI:NL:GHARL:2025:1913

Rb. Amsterdam 26 maart 2020, ECLI:NL:RBAMS:2020:2076
Rb. Rotterdam 6 oktober 2022, ECLI:NL:RBROT:2022:9101
Rb. Amsterdam 23 december 2022, ECLI:NL:RBAMS:2022:7859
Rb. Rotterdam 31 maart 2023, ECLI:NL:RBROT:2023:2910
Rb. Midden-Nederland 16 maart 2023, ECLI:NL:RBNNE:2023:1070
Rb. Zeeland-West-Brabant 4 mei 2023, ECLI:NL:RBZWB:2023:3048
Rb. Den Haag 24 augustus 2023, ECLI:RBDHA:2023:12737
Rb. Amsterdam 30 oktober 2023, ECLI:NL:RBAMS:2023:7003
Rb. Rotterdam 2 mei 2024, ECLI:NL:RBROT:2024:5054
Rb. Midden-Nederland 7 mei 2024, ECLI:NL:RBMNE:2024:3067
Rb. Midden-Nederland 27 mei 2025, ECLI:NL:RBMNE:2025:2570

Bijlage 1 Lijst van geraadpleegde deskundigen

Mr. A.A. (Rianne) de Back	Landelijk coördinerend jeugdofficier, Openbaar Ministerie, arrondissementsparket Amsterdam
Mr. E.S. (Esther) Balledunks	Strategisch Management Adviseur Divisie Forzo/Jeugd, Dienst Justitiële Inrichtingen
P. (Priscilla) Banwari	Pedagogisch medewerker, Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd Amsterdam
S. (Sanne-Renee) van den Berg	Reclasseringswerker, Reclassering Nederland
L. (Laurentia) Benraad	Casemanager Nazorg Jeugd, Gemeente Den Haag
N. (Nordin) Bensellam	Oprichter MultiPlusZorg
Drs. L.E. (Tijne) Berg-le Clercq	Senior beleidsmedewerker zorg & veiligheid, Vereniging van Nederlandse Gemeenten
Mr. S.A.A.J. (Soraya) Beumer	Directeur bestuurder, Forensisch Centrum Teylingereind
M.I. (Ingrid) van den Bogerd	Klinisch Psycholoog/behandelaar, Catamaran forensische jeugdpsychiatrische kliniek/GGZE
Drs. H. (Hélène) van Buuren	Gekwalificeerd gedragswetenschapper, Jeugdbescherming Regio Amsterdam
M.E. (Marieke) Coppens	Instroomcoördinator forensische jeugd, Stichting Timon
C.N.C. (Cynthia) Christiani	Senior beleidsadviseur (Jeugd in strafrechtelijk kader), Gemeente Rotterdam
C. (Caroline) Dekker	Hoofd strategie & advies Divisie Forzo/JJI, Dienst Justitiële Inrichtingen

S. (Sanne) van Es	Landelijk Coördinator, Landelijk Coördinatiepunt Beveiligde Bedden
M. (Marjolein) Groen	Beleidsmedewerker Geweld in Afhankelijkheidsrelaties, Vereniging van Nederlandse Gemeenten
F.J. (Franka) Harmens	Regisseur nazorg (ex-) gedetineerden jeugd, Gemeente Nijmegen
B. (Boris) van der Heijden	Coördinator Detentie en Terugkeer Jeugd/Forensische Zorg Actiecentrum Veiligheid en Zorg, Gemeente Amsterdam
A.F. (Anniek) Hengeveld	MDFT-therapeut, Forensisch Centrum Teylingereind
P. (Paul) Hoogers	Landelijk Coördinator, Landelijk Coördinatiepunt Beveiligde Bedden
T.H.N.M. (Ruud) Jacobs	Projectleider, Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd Amsterdam
Mr. M. (Mirjam) van der Kaay	Rechter, Rechtbank Amsterdam
Dr. A.T.H. (Anneke) Kleeven	Senior onderzoeker, Academische Werkplaats Risicojeugd
Dr. L.M. (Leontien) van der Knaap	Projectbegeleider/wetenschappelijk medewerker, WODC
M. (Maudy) de Knikker	Individueel traject begeleider, Forensisch Centrum Teylingereind
K. (Kitty) Koop MSc	Gedragswetenschapper, Forensisch Centrum Teylingereind
K. (Kim) Kruissen	Junior adviseur Jeugdreclassering/trainer, Expect Jeugd, Expertisecentrum Partners voor Jeugd
N. (Nick) Leunissen MSc	GZ-psycholoog en gedrags-wetenschapper, Forensisch Centrum Teylingereind

D. (Daphne) van Luijk	GZ-psycholoog/regiebehandelaar, MultiPlusZorg
Drs. J.R. (Hans-Reinder) Menkveld	Projectmanager Detentie en Terugkeer, Gemeente Arnhem
Mr. W. (Willemijn) van Oppenraaij	Senior adviseur/jurist, Expect Jeugd, Expertisecentrum Partners voor Jeugd
C. (Corinne) Peeters	Pedagogisch directeur, Rijks Justitiële Jeugdinrichting
Mr. M. (Mark) Rietveld	Senior rechter/voorzitter jeugdstrafkamer, Rechtbank Gelderland
D. (Deborah) Rijkaart-Damsteegt	Regiomanager, Stichting Timon
M. (Meike) Scheepstra	Strategisch adviseur Divisie Forzo/Jeugd, Dienst Justitiële Inrichtingen
R. (Rudy) Sinnema	Plaatsvervangend vestigingsdirecteur, PI Veenhuizen/Directeur Primair Proces, JJI De Haven
M.A.M. (Mark) Slaats MSW	Maatschappelijk werker, De Catamaran/GGzE
Dr. F. (Fleur) Souverein	Senior onderzoeker, Academische Werkplaats Risicojeugd/Erasmus Universiteit Rotterdam
R. (Robin) van der Stoop	Reclasseringswerker advies & toezicht/contactfunctionaris PIJ Noord-Holland, GGZ Reclassering Fivoor
Drs. L. (Lianne) van Stuijvenberg-Adelerhof	Beleidsadviseur Jeugd, zorg en veiligheid, Gemeente Utrecht
M.A.J. (Madelon) Ultee MSc	Landelijk beleidsadviseur, Raad voor de Kinderbescherming
P. (Pamela) van der Vliet	Casemanager Nazorg Jeugd, Gemeente Den Haag

S. (Samija) Wafa	Pedagogisch medewerker, Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd Amsterdam
J.E.M. (Janneke) van Wely	Beleidsadviseur PIJ/ASR/Jeugd, Reclassering Nederland
Dr. S.L. (Sanne) van Woerden	Pro Justitia rapporteur/GZ-psycholoog
H. (Hajar) el Yahiaoui	Pedagogisch medewerker, Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd Amsterdam/IFA-coach
J. (Judith) Zijm	Gedragswetenschapper, Kleinschalige Voorziening Justitiële Jeugd Amsterdam en Levvel
S. (Sandra) van Zwol	Gebiedsmanager, William Schrikker Jeugdbescherming en Jeugdreclassering